Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

In pag. 6-7

Planetele așteaptă oaspeți

Aselenizarea — cum și cînd?

de prof. univ. A. Pîrvu

Din secretele „croitoriei" cosmice

de ing. Dumitru Andreescu

rocese intentate... nimalelor

(pag. 4)

everițe e zăpadă

O schiță de Iuri Kuranov

(pag. 5)

FILMUL

(pag. 9)

ÎN JURUL LUMII

CEYLON

de V. Iakovlev

DAKAR

de A. Kovaliov

(pag. 10)

Îl recunoașteți? Dacă da — și mai ales dacă nu — citiți pagina 12.

ANUL XX

8 (988)

21 februarie 1964

12 pagini, 1 leu

Începînd cu numărul viitor, citiți reportajul

„STRICT SECRET!"

(Din culisele celui de al doilea război mondial)

memento

I. SÎCEV

— Și ce-i mai îngrozitor e că nu o să mă creadă nimeni!

„Vînătorii de soare"

La o înălțime de aproape 2.000 de metri, chiar la hotarul cu Mongolia, s-a instalat de curînd o expediție științifică a Institutului siberian de studiere a magnetismului terestru, ionosferei și difuzării undelor hertziene.

„Vînătorii de soare" — cum îi numesc localnicii pe cei care au luat cu asalt muntele Naran (în limba buriată — Soare) și colina Ceasovaia — au ales pentru observațiile lor această regiune din zona înghețului veșnic după ce au explorat zeci de alte creste muntoase. Se știe că pentru studierea Soarelui e nevoie de cer senin și de o atmosferă calmă. În această regiune sînt, într-adevăr, 300 de zile senine pe an. Chiar în toiul iernii zona e total lipsită de zăpadă iar aerul e extrem de transparent.

Colectivul expediției, alcătuit din savanți veniți din diferite colțuri ale Uniunii Sovietice, își desfășoară activitatea de studiere a astrului zilei în cadrul programului Anului Internațional al Soarelui calm. „Vînătorii de soare" își părăsesc locuința, tixită la refuz cu paturi suprapuse, rucsacuri, arme, saci de dormit și cărți înainte de revărsatul zorilor, cînd muntele mai este încă învăluit într-o ceață liliachie și pornesc să pună „capcane". Capcanele sînt construcții lungi din bîrne așezate pe piloni, fără ferestre și căptușite pe dinăuntru cu placaj. Pe dinafară ele sînt prevăzute cu o oglindă de telescop solar orizontal. Dar să vedem cum prind „capcanele" prada. Așezate cu fața la răsărit, ele atrag razele solare ca un magnet. Un fascicul puternic de lumină răzbate printr-un orificiu rotund în căsuțe, trece printr-un întreg sistem de oglinzi, după care pe un ecran alb apare un cerc luminos, orbitor. Și Soarele este captat.

Uneori, „chipul" marelui astru, plin de pete și protuberanțe zimțate, e înfricoșător. Alteori, radiațiile determinate de explozii cromosferice, egale ca putere cu explozia cîtorva sute de bombe cu trotil, sînt atît de puternice încît pot pătrunde în atmosfera terestră. Atunci încep să se facă auzite în eter semnalele observatoarelor solare din diferite colțuri ale lumii: „Geoalertă! Geoalertă! Alarmă terestră!" În anii cu activitate solară intensă izbucnesc furtuni magnetice care împiedică legătura prin radio, aurorele boreale devin mai puternice, bîntuie taifunuri și chiar oamenii se îmbolnăvesc mai des.

Sute de oameni de știință din întreaga lume se ocupă acum cu dezlegarea tainelor pe care marele astru ceresc le mai ține încă ferecate. În acest efort colectiv se încadrează și munca micului detașament științific de pe depărtatul munte Naran.

g. b.

discuri, discuri

Aflîndu-se la Paris, David Oistrah a înregistrat cu orchestra „Lamoureux" Concertul în si bemol major *de Mozart și* Concertul în re *de Stravinski. Cronicarii muzicali francezi apreciază că „regele David", cum a fost supranumit marele maestru al arcușului, dovedește și de data aceasta nu numai eleganță și virtuozitate, ci și un simț poetic de un rafinament suprem. El face să strălucească bogata materie sonoră din toate luminile ei.*

Prezența pe același disc a celor două lucrări nu este atît de surprinzătoare cum ar părea la prima vedere, deoarece concertul lui Stravinski se caracterizează printr-o întoarcere la clasicism.

Ca urmare a acestei înregistrări, David Oistrah a fost ales membru de onoare al Asociației concertelor „Lamoureux". În scrisoarea care i-a fost adresată cu acest prilej, se spune printre altele:

„Artiștii muzicieni, încă zguduiți de emoția și bucuria pe care le-ați oferit-o, vă exprimă sentimentele lor de profundă recunoștință. Ei vă roagă să acceptați titlul de membru de onoare al Asociației și vă așteaptă ca oaspete oridecîteori vă veți manifesta această dorință, spunîndu-vă, încă o dată, și cît se poate de simplu: mulțumesc".

Simultan a fost editat tot în Franța un disc cu Sonata în la major *și* Wanderer-Fantaisie *de Schubert, în interpretarea lui Sviatoslav Richter. Comentariul presei de specialitate: „Arta lui Richter îți taie răsuflarea. Nu e vorba numai de tehnica lui transcedentală, de splendoarea sonorității sale, de delicatețea și vigoarea tușeului. Ceea ce e mai important, ceea ce e minunat, e intensitatea lui de expresie, densitatea muzicală pe care o redă capodoperelor".*

g. n.

salonul aeronautic 1964

Cînd vorbești astăzi despre aviație te gîndești în primul rînd la puternicele aparate cu reacție care transportă, cu viteze de pînă la 1 000 de kilometri pe oră, pasageri și mărfuri de-a lungul și de-a latul continentelor. Numai anul trecut, de pildă, „Aeroflotul", compania aeriană sovietică, a transportat aproximativ 32 de milioane de pasageri și zeci de mii de tone de mărfuri!

Dar aviația modernă joacă un rol important nu numai în transporturi, ci și în prospectarea mineralelor și bancurilor de pești, în construcții și protecția pădurilor împotriva incendiilor, la ghidarea navelor în oceanul Arctic etc., etc.

Impetuoasa dezvoltare luată de aviația sovietică este mărturisită, printre altele, și de salonul aeronautic recent deschis la Kiev, care prezintă îndeosebi navele aeriene realizate în ultimul timp în scopuri utilitare. De pildă, în agricultură. În acest domeniu avioanele sînt folosite la efectuarea a peste 20 de operații. Dar să vedem mai bine ce „spun" cunoscuții constructori de avioane Oleg Antonov, Mihail Mil, Nikolai Kamov și Alexandr Ivcenko precum și Evgheni Loghinov, directorul „Aeroflotului", transformați, pentru perioada cît va fi deschis salonul, în ghizi voluntari. Să facem, deci, o scurtă incursiune în incinta salonului. Printre noile tipuri de aparate se numără AN-2M, creație a lui Oleg Antonov, un elicopter pentru aviația utilitară, cu cabina ermetic închisă și aer condiționat. Constructorul de avioane Mihail Mil a prezentat și el un nou tip de aparat, V-2, înzestrat cu motor cu turbină, superior ca performanțe aparatelor anterioare MI-1 și KA-15. De asemeni elicopterul B-2, un aparat ultramodern care poate fi folosit la transportarea a 6 persoane și, prin unele adaptări, la împrăștierea insecticidelor pentru combaterea dăunătorilor viței de vie.

Salonul aeronautic de la Kiev dovedește o dată mai mult numeroșilor vizitatori forța aviației civile sovietice, ingeniozitatea și talentul constructorilor de avioane, efortul depus pentru sporirea parcului de aparate destinate unor scopuri utilitare.

a. b.

centrul unional de calcul

Coordonare, distribuire, redistribuire... sînt noțiuni de uz foarte curent astăzi în U.R.S.S. Vizitatorii marilor orașe sovietice au oricînd prilejul să vadă afișe care cheamă la vreo conferință despre calculul mecanic, poftesc la un simpozion despre cibernetică, invită la vizitarea unei expoziții de mașini de calculat etc. Ba, mai mult, ei n-ar trebui să fie uimiți nici dacă ar auzi abordîndu-se asemenea subiecte într-un magazin care desface fructe și legume, căci responsabilul acestuia visează, poate, să automatizeze cîntărirea cartofilor sau lămîilor și e invidios pe uzinele care au de pe acum economiști și contabili „automați".

Oricum, aceasta este, evident, o latură anecdotică și adiacentă a problemei. Ceea ce se cuvine subliniat ca o noutate de mare importanță în materie este organizarea centrului de calcul unional. Conform unei hotărîri recente, centrul de calcul și informare al U.R.S.S. va avea misiunea să facă toate calculele privitoare la planurile curente și de perspectivă ale întregii țări, precum și ale fiecărei ramuri industriale în parte. El va fi instalat la Moscova, într-un bloc cu 12 etaje, mobilat în întregime cu linii de mașini electronice.

În același timp un alt ansamblu de mașini rapide va fi legat de 67 de centre de informare ce vor deservi grupuri de întreprinderi. Teletipurile din uzine și fabrici vor transmite acestor centre informații despre stocurile de materii prime, despre producție, respectarea graficului de plan etc. Fiecare din aceste centre va avea cîteva zeci de servicii — salarii, planificare, lucrări științifice, prognoze ș.a.m.d.

Toate acestea vor începe să funcționeze în 1965. Pînă atunci, pe strada Kirov din Moscova, se creează un centru provizoriu de calcul care va începe să lucreze peste circa două luni și va executa multe din operațiile despre care am pomenit mai sus. Dar cea mai importantă sarcină a sa va fi aceea de a forma programatori și matematicieni și de a încerca în practică mașinile și sistemele electronice.

a. r.

surprizele sevanului

De mii de ani apele Sevanului zac încătușate în uriașa lor cupă de piatră, cioplită de natură în creștetul unui munte înalt de aproape 2 000 de metri. Studiat de istorici, geologi, economiști, lacul părea să nu le mai poată oferi nimic nou și doar poeții mai găseau cîte ceva de spus despre inepuizabila-i frumusețe. Dar bătrînul Sevan pregătea totuși o surpriză...

Pe un bloc de bazalt de pe țărmul lacului a fost descifrată, cu mulți ani în urmă, o inscripție cuneiformă din sec. VIII î.e.n., prin care un rege al statului Urartu comunica posterității una din faptele lui războinice: cucerirea orașului Iștikuni. Pînă la noi nu ajunsese, însă, nici o știre despre acest oraș și nu fusese descoperită nici o urmă materială. Se bănuia doar, cum era și firesc, că orașul trebuie să fi existat undeva prin apropierea inscripției. Dar nimeni nu se gîndea să-l caute pe fundul lacului, despre care geologii afirmau că s-a format acum un milion de ani. Dacă curînd, însă, în urma construcției cascadei de hidrocentrale de pe Sevan, nivelul lacului a scăzut dezvelind o porțiune mare de uscat, o adevărată comoară pentru arheologi. De sub mîl au răsărit niște construcții pătrate și ovale, rămășițe de ziduri, urme de străzi.

Săpăturile au scos la iveală pînă acum 200 de asemenea construcții, ridicate din lespezi de bazalt, precum și multe obiecte de artă din aur, argint și bronz, care de luptă, vase de ceramică pe care specialiștii le-au asemănat cu cele etrusce. În straturi mai adînci au fost găsite ulcioare de o rară frumusețe, cu ornamente sculptate, brățări de aramă, inele, piulițe din piatră — toate mai vechi cu 2 500 de ani de începutul erei noastre.

Lucrările arheologice de pe țărmul Sevanului vor arunca o nouă lumină peste paginile încă necunoscute din zbuciumata istorie a Armeniei. Iar cercetările geologice vor avea de lămurit și ele un șir de întrebare: cînd au crescut apele Sevanului, înghițind vechiul oraș?

d. c.

„teatrele electrice" și spectatorii lor

Istoria cinematografiei ca artă de sine stătătoare are și o „mică istorie", alcătuită din episoade și amănunte dacă nu de primă importanță dar revelatoare și instructive iar, uneori, și amuzante.

Știți, de pildă, că primul film prezentat la Moscova a rulat, în parcul Ermitajului, la 7 iunie 1896? Sau că primele cinematografe moscovite aveau... treizeci de locuri și au fost deschise în 1903 și 1904? De altfel, nici nu li se spunea cinematografe, ci... teatre electrice.

În anii imediat următori numărul lor a sporit foarte repede. Atît de repede încît municipalitatea, neliniștită de incendiile care pe vremea aceea erau foarte frecvente la Moscova, a crezut de cuviință ca trebuie să dea o ordonanță cu următorul cuprins: „Avînd în vedere înmulțirea lor anormală, se interzice înființarea de teatre electrice la o depărtare mai mică de 150 de stînjeni unul de altul".

Asta se întîmpla pe vremea bunicilor. Dar acum?

Acum (mai bine zis anul trecut, căci cea mai recentă statistică privește, firește, anul 1963) cinematografele din Moscova sînt frecventate în fiecare zi de circa 300 000 de spectatori. Locuitorii capitalei U.R.S.S. pot viziona în fiecare an aproximativ 150 de filme noi — prezentate în 94 de cinematografe și 164 de case de cultură. S-a calculat că dacă un moscovit ar dori să vadă toate filmele care sînt prezentate concomitent în orașul său el ar avea nevoie de 20 de zile, ba chiar mai mult.

Încît chiar cei mai pătimași cinefili sînt puși în fața unei greutăți de netrecut: greutatea de a alege.

m. v.

Abonați-vă la „VEAC NOU"

Prețul abonamentelor:

pe 12 luni 40 lei,
pe 6 luni 20 lei,
pe 3 luni 10 lei.

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

UTOMOBILUL ÎN PERSPECTIVĂ...

Transporturile şi în general schimburile şi relaţiile dintre oameni au luat în ultimul timp o dezvoltare care pînă nu de mult ar fi părut încă de neconceput. Mijloacele de locomoţie au devenit o necesitate imperioasă atît pentru dezvoltarea economiei, cît şi pentru recrearea oamenilor. E firesc, deci, ca, automobilul să ocupe un loc de frunte în preocupările specialiştilor în transporturi. În Uniunea Sovietică, de pildă, se prevede ca în 1965 tonajul mărfurilor transportate cu mijloace auto să fie de cinci ori mai mare decît cel transportat pe căile ferate.

lel cu motoarele clasice cu ă şi motoarele Diesel în 4 mpi în ultimul timp au apă- otoarele rotative cu un ran- t superior. De asemenea exi- aşini mixte: generator şi ă cu gaz. Nu de mult, pe e Moscovei, au fost văzute utobuze cu o înfăţişare ciu- acţionate de turbine cu gaz. emenea s-au construit şi se c încercări interesante de strui maşini fără roţi. A- maşini, cu „pernă de aer", dublu avantaj: viteză şi posibilitatea de deplasare nitent pe sol şi apă.

nătăţirile continui aduse obilului, menite să sporească enit randamentul acestuia, n vedere în primul rînd nsum cît mai mic de carbu- Pentru a se ajunge la acest rezultat sînt sporite necontenit calitatea şi puterea motoarelor.

Progrese importante s-au înregistrat şi în modul de conducere a automobilului, respectiv în sistemul de accelerare şi de frînare. În Uniunea Sovietică s-au construit şi perfecţionat sisteme automate care uşurează mult conducerea vehiculelor. Aceste sisteme automate marchează de fapt extinderea la automobile a sistemului automat conceput şi realizat pentru prima oară în 1957 de tractoristul sovietic I. Loghinov, sistem care asigură menţinerea tractorului pe brazdă fără intervenţia omului. Acum se fac experimentări în această direcţie, folosindu-se detectoare magnetice şi detectoare fotoelectrice. În primul caz direcţia automobilului este materializată printr-un cablu de oţel introdus în îmbrăcămintea şoselei, în al doilea caz printr-o dungă albă trasată pe asfalt.

Vizibilitatea pe timp de noapte şi ceaţă, zgomotul şi fumul produs de gazele de evacuare sînt, la rîndul lor, probleme care-i preocupă pe tehnicieni. Un institut din Moscova a elaborat proiectul unei instalaţii experimentale pentru pornirea automobilelor iarna. Instalaţia se compune din nişte radiatori cu raze infraroşii montaţi cîte unul de fiecare parte a motorului şi un al treilea plasat sub carter.

Dar spre a ilustra cît mai elocvent progresele tehnice realizate în construcţia automobilelor să facem împreună o vizită la una din uzinele sovietice de automobile.

Uzina de automobile „Lihaciov" din Moscova este un adevărat orăşel, cu peste 50 000 de muncitori şi 7 500 ingineri şi tehnicieni.

În ultima vreme această uzină s-a specializat în construcţia de autocamioane de tip Z.I.L. În 1958 s-a trecut la reconstrucţia generală a întreprinderii. Uzina a început să construiască autocamioane Z.I.L. 164 A şi Z.I.L. 157 K, modele de tranzit către noile camioane grele Z.I.L. 130 şi Z.I.L. 131 a căror execuţie fusese prevăzută în planul septenal.

În 1962 a apărut noul camion cu două osii Z.I.L. 130 cu indici de transport a încărcăturii şi cheltuieli de exploatare mult reduse. Z.I.L. 130 este echipat cu un motor de 8 cilindri dispuşi în V, cu o putere de 150 C. P. şi poate transporta greutăţi de 4—5 t. cu o viteză de peste 100 km/h. El posedă un sistem original de reglare automată a presiunii în anvelope ceea ce-i permite deplasarea pe nisip, noroi şi drumuri înzăpezite. Noul autocamion este destinat ţinuturilor cu o climă foarte variată, de la tropicală pînă la foarte rece. Pentru aceasta camionul a fost supus la încercări de lungă durată în Asia Centrală şi în alte regiuni ale Uniunii Sovietice. Mecanicii, maiştrii şi inginerii uzinei care au însoţit convoiul de maşini au făcut pe parcurs diverse observaţii în vederea perfecţionării autocamioanelor.

Asimilarea producţiei noilor maşini s-a făcut paralel cu reconstrucţia tehnică a uzinei. Noile tipuri de autocamioane Z.I.L-130 şi Z.I.L.-131, vor acoperi în mai puţin de 2 ani, prin economiile pe care le realizează, atît cheltuielile de pregătire a fabricaţiei cît şi cheltuielile de reconstrucţie a uzinei.

Impresionante sînt magaziile suspendate cu mai multe etaje pentru depozitarea pieselor şi subansamblelor aflate între liniile automate. Subansamblele şi şasiul automobilelor sînt transportate cu ajutorul conveierului în camere speciale de vopsire, după care sînt uscate în alte încăperi cu ajutorul căldurii produsă prin inducţie electrică.

Ca o consecinţă firească a aplicării măsurilor amintite, uzina de automobile „Lihaciov" din Moscova va putea produce în 1965 zeci de mii de automobile de tipuri noi destinate atît pieţei interne cît şi celei externe. Produsele ei vor fi exportate în 39 de ţări.. Soluţionarea cu succes, de către colectivul uzinei, a marilor probleme pe care le ridică reconstrucţia acestei vaste întreprinderi stă chezăşie pentru obţinerea unor succese şi mai importante.

Ing. R. Stegăroiu

februarie, Ziua Armatei Sovietice

Misiunea trăgătorului de elită a fost îndeplinită

cursul Marelui Război pentru Apăra- Patriei, trăgătorii de elită din Armata etică au jucat un rol de prim rang în împotriva cotropitorilor hitlerişti. dintre toate bătăliile desfăşurate în ul acestui război, cea de la Volgograd prezentat teatrul de activitate cel propice pentru aceşti ţintaşi. Este cabil de ce: pe străzile oraşului de alul Volgăi, în acelaşi cartier, în ace- stradă şi uneori în aceeaşi casă se şi ostaşi sovietici şi soldaţi hitle- . Nici tirul de artilerie, nici bombar- entele de aviaţie nu puteau interveni le o parte sau de alta — fără a risca să lovească în forţele proprii. De aceea, atît comandamentul sovietic, cît şi cel german au recurs la folosirea trăgătorilor specializaţi în nimerirea unui obiectiv minuscul de la mare distanţă.

Printre *snaiperii* — cum li se spunea pe atunci — cei mai cunoscuţi se numărau Vasili Zaiţev, Anatoli Cehnov şi Viktor Medvedev. Cei care i-au cunoscut au fost izbiţi de faptul că, la prima vedere, ei nu păreau să se deosebească cu nimic de ceilalţi ostaşi. Abia după ce constatai că sînt în stare să rămînă ceasuri întregi cu ochii îndreptaţi asupra unui punct fără măcar să clipească, abia după ce vedeai

că, oricît de mult timp ar fi stat cu mîna încordată pe armă, ea nu se clintea din loc cu un milimetru, abia după ce simţeai cum, în chip de salut, îţi strîng mîinile ca într-un cleşte de fier, abia atunci înţelegeai că trăgătorii de elită constituie o forţă deosebită în rîndurile luptătorilor sovietici.

Era pe la sfîrşitul lui septembrie 1942. Cercetaşii sovietici prinseseră o „limbă" — un prizonier fascist care se dovedi foarte vorbăreţ la interogatoriu. El relată că hitleriştii aduseseră pe frontul de la Volgograd pe directorul şcolii de trăgători de elită din Berlin, maiorul Konings. Misiunea lui era de a ucide personal pe toţi *snaiperii* sovietici din acest sector.

În aceeaşi noapte, ţintaşii sovietici ţinură o consfătuire pentru a stabili modul cel mai indicat pentru a elimina — din luptă şi din viaţă — pe trăgătorul fascist. Se făcură o mulţime de propuneri, căci fiecare ţintaş îşi avea metoda sa personală de „lucru". În cele din urmă, colonelul Batiuk îi încredinţă lui Vasili Zaiţev sarcina de a-l lichida pe Konings.

Prima grijă a ostaşului sovietic fu să descopere locul unde se ascundea hitleristul. Pentru Zaiţev, fiecare trăgător inamic îşi avea „semnătura" sa, după felul în care executa lovitura şi după modul în care se camufla printre ruinele oraşului unde se desfăşura gigantica bătălie. Dar, în ciuda unui studiu sistematic, în ciuda trierii observaţiilor zilnice ale tuturor celorlalţi ţintaşi, Konings era de negăsit.

Într-o zi se întîmplă un lucru neobişnuit: inamicul reuşi să nimerească luneta armei unui *snaiper* şi să-l rănească pe un al doilea. Ambii erau trăgători experţi, aşa încît această coincidenţă dădea de bănuit că avuseseră de a face cu „supraţintaşul" hitlerist. În zorii zilei următoare, Zaiţev şi tovarăşul său de luptă Nikolai Kulikov se postară în punctul unde în ajun fuseseră loviţi cei doi ostaşi sovietici.

După ore lungi de aşteptare, Zaiţev observă în poziţiile inamice o cască ce se mişca încet. Degetul i se încordă pe trăgaci, dar nu apăsă pe el. Cîteva secunde îi fuseseră suficiente pentru a-şi da seama că era vorba de o capcană: casca oscila într-un mod nefiresc, ca şi cum ar fi fost purtată în vîrf de băţ. Era evident că trăgătorul hitlerist aştepta focul *snaiperului* sovietic, pentru a-i descoperi locul şi a-l împuşca.

Ziua se scurse fără alte incidente. La fel şi ziua următoare. În a treia zi, celor doi *snaiperi* li se alătură locţiitorul politic al companiei, Danilov. Pentru a-l provoca pe inamic să-şi descopere poziţia, Danilov se ridică în capul oaselor pentru o secundă, literalmente o secundă. Fu de ajuns pentru ca hitleristul să-l nimerească, cu un foc perfect ţintit.

Zaiţev încercă să deducă unde se putea ascunde Konings — căci nu mai încăpea îndoială că el trăsese. În spatele tancului cu zvastică, imobilizat în faţa poziţiilor sovietice? Puţin probabil, căci tancul limita considerabil cîmpul de observaţie al celui care s-ar fi pitit în dosul lui. În cazemata de la cealaltă extremitate a zonei? De asemenea improbabil, căci spaţiul din interiorul ei era prea strîmt pentru a permite libertatea de mişcări necesară unui trăgător de elită. Singura posibilitate rămînea o grămadă de pietre şi cărămizi, tot ceea ce mai rămăsese dintr-o clădire bombardată de amîndouă armatele.

Zaiţev îşi verifică ipoteza: scoţîndu-şi tunica, o înălţă pentru o clipă în aer. Un foc de armă şi tunica fu găurită de glonte. Direcţia era clară: hitleristul se ascundea în spatele mormanului de ruine.

Snaiperii sovietici lucrară toată noaptea următoare pentru a-şi schimba unghiul de tragere. În jurul lor, mitralierele clănţăneau, tunurile mugeau, avioanele atacau în picaj. Dar ei nu luau nimic în seamă. Sarcina de a-l lichida pe Konings trebuia adusă la îndeplinire.

Dimineaţa următoare trecu şi ea. Odată cu prînzul, poziţia în care se aflau cei doi *snaiperi* sovietici intra în umbră, iar soarele bătea direct în grămada de ruine din faţă. La un moment dat, acolo luci ceva. O bucăţică de sticlă sau luneta armei inamicului? Încet, extrem de încet, Kulikov îşi înălţă casca. Hitleristul trase. Kulikov se ridică brusc, scoţînd un strigăt, ca şi cum ar fi fost lovit. Lăsîndu-se păcălit, inamicul înălţă capul pentru o fracţiune de secundă. Era ceea ce aştepta Zaiţev. Degetul lui apăsă pe trăgaci şi hitleristul se rostogoli în tăcere pe mormanul de ruine. Seara, cercetaşii îi aduseră actele. Era într-adevăr maiorul Konings.

Mihail Larkin

Sosirea unei delegaţii a Asociaţiei de prietenie sovieto-română

La invitaţia A.R.L.U.S., în Capitală a sosit o delegaţie a Asociaţiei de prietenie sovieto-română, condusă de A. V. Grebnev, vicepreşedinte al A.P.S.R., redactor-şef adjunct al ziarului „Izvestia", în vederea semnării planului de colaborare dintre Asociaţia română pentru legăturile de prietenie cu Uniunea Sovietică şi Uniunea asociaţiilor sovietice de prietenie şi legături culturale cu ţările străine şi Asociaţia de prietenie sovieto-română, pe anul 1964.

La sosire, delegaţia a fost întîmpinată de Marin Florea Ionescu, vicepreşedinte al A.R.L.U.S., Constantin Prisnea, membru în Biroul Consiliului General A.R.L.U.S., activişti ai A.R.L.U.S.

A fost de faţă G. E. Cebotariov, consilier al Ambasadei Uniunii Sovietice în R. P. Română.

ETERNA ABSURDITATE A SUPERSTIȚIILOR

PROCESE INTENTATE... ANIMALELOR

Ziaristul sovietic Valentin Ostrovski lucrează la o carte în care demască ignoranța sub toate manifestările ei, începînd din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele noastre. În fragmentul pe care-l reproducem mai jos este vorba despre procesele intentate animalelor în evul mediu.

„Într-o bună zi, în casa unui țăran s-a ivit un drăcușor. Din clipa aceea nimeni n-a mai avut liniște. Noaptea, împielițatul răsturna cofele și oalele, mușca de picioare caii sau arunca pietre pe horn, așa încît oamenii nu se mai puteau odihni de loc. Ajunși la capătul răbdării, ei au hotărît să dea foc casei împreună cu oaspetele nepoftit și să se mute în alt sat.

Zis și făcut. În ziua stabilită țăranul a înhămat calul la căruță și a încărcat în ea tot calabalîcul. Și-a așezat nevasta și copiii pe vraful de bulendre, a pus foc casei, a sărit și el în căruță și a dat bice calului, care a luat-o numaidecît la sănătoasa. Toată familia a răsuflat ușurată. Dar chiar în clipa aceea, de sub un sac vechi, a răzbătut glasul ascuțit al drăcușorului :

— Bine că am izbutit s-o ștergem la timp, altfel am fi ars cu toții !"

E o simplă istorioară. Dar din vremi străvechi omul este chinuit de superstiții, care sînt tenace și viabile ca și diavolul din această poveste.

Superstițiile, arată cunoscutul savant rus Vladimir Ivanovici Dal — „sînt niște lanțuri pe care și le pune omul, din vina lui sau din necesitate, din prea multă deșteptăciune sau din prostie — dar cu

„Scuter" vrăjitoresc cu trei locuri (Gravură din anul 1489)

care trebuie să trăiască și să moară dacă nu e în stare să le rupă și să se elibereze".

Ce este superstiția ? E credința într-o forță supranaturală, proprie, chipurile, unor animale, obiecte sau fenomene.

Superstițiile sînt reminiscențe ale unor vechi religii, ale unor datini de mult uitate și ale unor ritualuri din domeniul trecutului îndepărtat. Sînt „zăcăminte vii", rămase intacte din vremi străvechi cînd omul abia începuse să priceapă cîte ceva din lumea înconjurătoare. Natura îi părea misterioasă și ostilă. Nu cunoștea forțele care determinau ploaia, vîntul, cutremurele și erupțiile vulcanice, nu cunoștea nici cauzele bolilor care-i secerau pe oameni. Pentru toate acestea trebuia găsită o explicație. Imaginile false despre legătura dintre cauză și efect duceau uneori la cele mai fantastice erori...

Lupta dintre superstiții și rațiune nu este o simplă luptă între ignoranță și știință, ci o luptă ideologică. Există superstiții care au fost și sînt folosite cu bună știință de cei ce se pricep să tragă foloase din ignoranța oamenilor. Obscurantismul evului mediu este răspîndit, sprijinit și cultivat de ei și în zilele noastre.

Avocatul șoarecilor

Un popă avea un cîine
Pe care-l iubea.
Cîinele a mîncat o bucată de carne...

Iar popa l-a dat în judecată. A întocmit o declarație și a expus amănunțit împrejurările în care fusese comisă crima. „Așadar la 15 februarie, anul acesta, la ora 7 dimineața, cîinele pe nume Jucika, încălcînd legile în vigoare, a sustras în mod criminal din bufet o bucată de carne proaspătă de vită, în greutate de o jumătate de funt, aparținînd subsemnatului, și a înghițit-o pe nerăsuflate".

Cîinele a fost convocat, printr-o citație, la tribunal. Dar nu s-a prezentat. Atunci a fost arestat și interogat. Inculpatul a refuzat cu încăpățînare să vorbească. Chiar și după ce a fost maltratat, n-a făcut altceva decît să schelălăie jalnic. „Acuzatul și-a recunoscut în întregime vina" — s-a consemnat în procesul verbal. Apoi jurații s-au retras să delibereze. După cîtva timp s-a dat sentința : cîinele Jucika a fost condamnat la moarte. Iar a doua zi a fost spînzurat.

Veți spune, poate, că e o poveste de prost gust Nu vă grăbiți ! Timp de cîteva secole în țările Europei occidentale au avut loc deseori asemenea procese.

În arhivele istorice se păstrează și astăzi documente care dau o imagine vie despre felul cum erau judecate animalele. Cele mai multe procese de acest fel au avut loc în Franța. Dar și în țări ca Anglia, Germania, Italia, Olanda și Suedia, justiția a condamnat „criminali" patrupezi sau înaripați.

Animalului inculpat îi era, desigur, foarte greu să se apere : judecătorii rămîneau surzi chiar și la cel mai elocvent grohăit și nu se lăsau impresionați nici de cel mai sincer cotcodăcit. Dar orice acuzat, fie el și cu coadă, avea dreptul la apărare. Așa că tribunalul numea pentru fiecare animal arestat un apărător, adică un avocat obișnuit. Acesta lua lucrurile în serios : vorbea în numele inculpatului și întocmea declarații ample și documentate, pe scurt făcea toată treaba pe care animalul — din nepricepere — nu era în stare s-o facă.

Celebrul jurist francez Barthélemy de Chassanet, născut în 1480, a făcut o carieră strălucită datorită faptului că apăra în mod strălucit... șoareci. Totul a pornit de la împrejurarea că într-unul din episcopatele Franței s-a pripășit un mare număr de rozătoare care distrugeau semănăturile de pe cîmp, invadau hambarele cu cereale, puseseră stăpînire pe pivnițe și circulau cu nerușinare printre picioarele oamenilor. Neputînd ajunge la o înțelegere pe cale pașnică cu șoarecii, oamenii, indignați, au făcut o plîngere împotriva lor. Drept care animalele au fost chemate în fața judecății, dar nu s-au prezentat la prima citație ceea ce însemna o vădită lipsă de respect față de tribunal Procurorul a dat dispoziții să se cerceteze de urgență cazul, iar Barthélemy de Chassanet a fost numit avocatul șoarecilor.

„Clienților mei nu li se poate reproșa că nu s-au prezentat în fața tribunalului la prima convocare — a declarat Chassanet. N-au fost anunțați cum trebuie, deoarece atunci se aflau în culcușurile lor. Clienții mei sînt foarte numeroși și locuiesc în mai multe sate, așa încît trebuie să fie înștiințați a doua oară".

Tribunalul a socotit convingător argumentele și a aprobat ca șoarecii să fie anunțați din nou. Și iată că în toate bisericile episcopatului, preoții au început să aducă la cunoștința rozătoarelor că trebuie să se prezinte la judecată. Se bănuia probabil, că șoarecii din biserică or să audă și or să alerge numaidecît să ducă vestea semenilor lor. Dar s-au înșelat : nici cea de a doua citație n-a fost luată în seamă.

Atunci Chassanet a rostit o pledoarie înflăcărată în fața tribunalului. El a arătat cît de greu le e micilor animale să străbată distanțe mari și prăpastii adînci, să treacă rîuri înot, să stea ude sub ploaie și să rabde de foame pe drum. A vorbit emoționat despre marile primejdii care-i pîndesc pe clienții lui la fiecare pas. Căci aflînd de proces, pisicile au ocupat posturi de observație și nu lasă să scape cu viață nici un șoricel care trece prin dreptul lor

Și avocatul a încheiat cu lacrimi în glas :

— Nu există nimic mai nedrept pe lume decît măsurile generale de pedepsire care distrug familii întregi, care îi condamnă pe copii pentru crimele părinților, care pedepsesc pe toți, indiferent de sex și vîrstă — chiar și pe cei care datorită vîrstei fragede sau sănătății șubrede, nu sînt în stare să comită vreo crimă

Barthélemy de Chassanet a murit în 1541. Printre cărțile scrise de el, cel mai mare interes îl prezintă îndreptarul pentru juriști care cuprinde toate legile cu privire la procesele intentate animalelor.

Ploșnițele și raiul

În evul mediu s-au purtat discuții interminabile pe problema : pot sau nu animalele să greșească ? S-au emis diverse teorii. Unii erau de părere că animalele au „suflet nemuritor". Cardinalul italian Bellarmino, însă, nu credea în viața de apoi a făpturilor necuvîntătoare și de aceea... îngăduia ploșnițelor să-l ciupească fără milă. „Noi vom fi răsplătiți în rai pentru chinurile de aici — scria el — dar aceste sărmane creaturi nu au decît bucuriile pămîntești".

Foarte puțini oameni erau, însă, atît de îngăduitori. În prima jumătate a secolului XVIII, iezuitul francez P. Bonjou a publicat o carte în care a ajuns la o concluzie puțin cam ciudată : „Animalele nu sînt altceva decît niște diavoli". Cartea a stîrnit vîlvă și n-a rămas fără răspuns. În 1740, în Germania a apărut o broșură intitulată : „E oare adevărat că animalele sînt diavoli ?" Autorul ei, un teolog german, care ținea foarte mult la reputația sărmanelor făpturi necuvîntătoare, scria: „Animalele i-ar putea răspunde autorului : diavolul nu este niciodată virtuos, iar noi sîntem pline de virtuți. Prin urmare nu putem fi diavoli. Și în această privință animalele au perfectă dreptate".

În ianuarie 1457, în Franța a avut loc un proces răsunător. Au fost judecați un porc și șase purcei acuzați de a fi ucis pe copilul Jean Martin. Totul s-a desfășurat după tipic : a vorbit procurorul, au fost interogați martorii și a luat cuvîntul avocatul apărării. După ce a cîntărit argumentele pro și contra, tribunalul a condamnat porcul la moarte. Din lipsă de dovezi directe purceii au fost achitați, dar au fost confiscați în folosul completului de judecată, pentru a deveni, probabil, cotlete sau răcituri cu hrean.

Animalele condamnate la moarte erau executate întotdeauna public. De multe ori se trăgeau și clopotele. Era chemat d urgență un călău cu experiență. Însemnă rile călăilor constituie una din cele ma importante surse de informații despr asemenea procese. Animalul era atîrna de un copac sau de o spînzurătoare obiș nuită. De multe ori, înainte de execuție porcul era îmbrăcat cu pantaloni și cu un fel de vestă.

În Franța obiceiul de a judeca animal a dăinuit mai mult decît în orice altă parte a lumii, deși tocmai aci au răsuna primele proteste împotriva acestei barbarii. Încă în 1283 — acum aproape șapte secole — cunoscutul jurist Philippe Beaumanoir a scris un tratat în care arăta toată absurditatea proceselor intentate animalelor.

Animalele arestate erau ținute în temniță. În cursul interogatoriilor erau torturate și urletele lor erau considerate ca o recunoaștere sinceră a vinei.

Dar animalele nu compăreau în fața tribunalului numai ca inculpați, ci și în calitate de martori. În Germania, de pildă, a existat multă vreme o lege potrivit căreia un om care era atacat de bandiți în propria-i casă în timp ce se afla singur acolo, trebuia să aducă ca martori o pisică, un cîine sau un cocoș. Animalele

Ilustrație din „Enciclopedia vrăjitoriei și demonologiei" publicată în S.U.A. Data apariției ? 1959

care fuseseră martorii unei crime grave, săvîrșite de oameni, aveau o foarte mare răspundere. Dacă nu izbuteau să cheme în ajutor pe nimeni prin strigătele lor erau condamnate la moarte. Această lege era în vigoare încă la începutul secolului al XVII-lea.

În Germania, animalele de pe lîngă casă nu erau egale în drepturi. Unele dintre ele se bucurau de anumite privilegii. De pildă, armăsarii și batalii puteau călca în picioare semănăturile fără să fie pedepsiți. Păgubașul avea dreptul să-i biciuiască pe loc, dar nu-i putea da în judecată pentru această vină. Animalele mai mici, însă, erau deferite justiției pentru stricarea semănăturilor. Găinile, gîștele și rațele erau condamnate de cele mai multe ori la moarte. Iar șoarecii, omizile, viermii și alți dăunători erau de obicei exilați. Sentința era citită într-un cadru solemn iar viermele trebuia s-o execute.

★

Cazurile de mai sus par simple curiozități evocate dintr-un trecut îndepărtat. În realitate nu există nici o diferență calitativă între cei care, în evul mediu, făceau responsabile animalele de crime și nelegiuiri și cei care astăzi, în a doua jumătate a secolului XX, cred în puterile magice ale ghicitoarelor, horoscoapelor, vracilor sau în influența nefastă a pisicilor negre și a celor „trei ceasuri rele" de marți și sîmbătă.

Valentin Ostrovski

Începînd cu numărul viitor, citiți reportajul

„STRICT SECRET!"

(Din culisele celui de al doilea război mondial)

VEVERIŢE PE ZAPADA

Schiţă de Iuri Kuranov

n pădure, ninsoarea se cerne cu timiditate. Brazii au dispărut sub valurile albe de zăpadă. Vîntul a încetat să mai bată. Nu se mai aude decît foşnetul fulgilor de zăpadă şi scîrţîitul saniei.

a s-a cufundat pînă la ceafă în căldura cojocului re şi, înfăşurat ca un balot, s-a ghemuit în fundul unde moţăie şi veghează în acelaşi timp. Din cînd îşi aruncă privirile spre şoseaua pe care veveri- traversează mereu, vesele şi grăbite, dintr-o parte a, lăsîndu-şi amprentele minuscule pe zăpada ită.

ı se leagănă uşor, de parcă ar pluti pe apă. Liolka reşte sacii cu miros încă de secară şi îi face pernă. ul de lemn al săniei e lustruit de vreme. Cadrul gat cu funii de cînepă, ce strălucesc cu sclipiri de ıda acoperă întreaga linie a orizontului cu o lumină şi învăluie pădurea cu o puzderie de stele. Liolka e ochii şi adoarme, de parcă şi-ar fi cîntat încetiı cîntec vechi, ca surugiii de altădată. Cînd se treconstată că fulgii de zăpadă cad mereu, cu acelaşi de-abia auzit. Dar la picioarele lui, a apărut o cu o şubă de blană cafenie, care s-a aşezat în din sanie. Femeia e plină de pistrui, cu ochii de un uimitor, cu nasul în vînt şi îi zîmbeşte cu toată fără să scoată un cuvînt.

soarea a mai contenit. Soarele se iveşte prin spărnorilor. În lumina lui, genele şi sprincenele femeii se colorează în galben, iar pistruii devin transparenţi şi strălucitori ca pulberea fină de bronz.

Liolka rîde.

Femeia rîde şi ea.

Piţigoii întîmpină primele raze de soare cu o veselie ce umple toată pădurea. Chiar deasupra drumului, un piţigoi se leagănă cu capul în jos, agăţat de un mesteacăn. Piţigoiul, cu glasul lui de clopoţel, îi aruncă lui Liolka o privire ironică.

— Ce neruşinare! exclamă Liolka zărind piţigoiul.

Femeia încuviinţează din cap.

La o cotitură, se iveşte pe neaşteptate o potecă. Poteca este mărginită de brazi uriaşi şi la capătul ei se zăreşte un sat cu case mari de lemn, ale căror acoperişuri au dispărut sub stratul gros de zăpadă. De-a lungul potecii, o linie subţire marchează drumul bătut de paşii săteniior.

— Zalesovo? întreabă femeia, arătînd cu bărbia spre sat.

— Da, îi răspunde Liolka

— Te opreşti aici?

— Nu, merg mai departe. Dar tu? Ai şi ajuns?

Femeia se ridică, îşi îndreaptă spatele, îşi ia valiza şi sare jos din sanie.

— Mulţumesc! Te-am zărit cînd ai trecut şi m-am urcat şi eu. N-am vrut să te trezesc.

— Şi dacă te duceam mai departe?

— Mi s-a spus că satul e la capătul potecii

— Eşti de aici?

— Nu, de la oraş.

— Din ce oraş?

— Din oraşul cel mare. Vino să mă vezi, te rog.

— Unde?

— Acolo, îi răspunde femeia, arătîndu-i satul cu mănuşa ei albastră. Acum o să locuiesc acolo.

— La cine?

— Nu ştiu încă. Vino să mă vezi.

— Bine, consimte Liolka. Cînd o să duc data viitoare grîu pentru sămînţă, o să trec şi pe la tine.

Femeia îi face semn cu capul şi porneşte la drum, pătrunzînd sub blocurile enorme de brazi înzăpeziţi. Piţigoii se leagănă pe ramuri, cu strigăte ascuţite. În ghetele ei de pîslă, femeia se îndepărtează cu paşi mărunţi de parcă ar avea pantofi cu tocuri înalte.

Liolka se ridică în sanie.

— Oh-ho-ho! strigă el spre potecă.

Femeia se întoarce şi-i răspunde cu un rîs clar şi îndepărtat. Rîsul ei se cufundă în pădure şi brazii îşi scutură crengile de zăpadă.

Calul o ia la drum. Liolka se trînteşte din nou în sanie, se aşează bine şi închide ochii. Revede printre pleoape strălucirea pistruilor sub razele soarelui: au adus, pentru o clipă, vara în mijlocul iernii. Sania scîrţîie uşor, în vreme ce calul sforăie, în clipa în care o veveriţă se rostogoleşte pe drum, la picioarele lui.

Mărturii semnificative despre personalitatea scriitorului

rei scrisori ale lui Hemingway

sa literară din U.R.S.S., a publicat trei scrisori i Hemingway adresate unor scriitori sovietici: dintre ele lui Ivan Kaşkin, critic literar şi traorul operelor lui Hemingway în limba rusă, treia lui Konstantin Simonov. Prima scrisoare ată lui I. Kaşkin poartă data de 19 august iar a doua — 23 martie 1939, imediat după cerea definitivă a lui Hemingway din Spania. ola către Simonov, din 20 iunie 1946, a fost uită de voiajul scriitorului sovietic în S.U.A. ma să-l vadă pe Hemingway, care se afla pe i în Cuba, dar din motive independente de a lor, întîlnirea n-a mai avut loc.

mingway, care a avut în genere o atitudine ant negativă faţă de comentatorii operei lui, îl ia foarte mult pe I. Kaşkin şi în scrisoarea căimonov îl numeşte **„cel mai bun dintre criticii ducătorii care s-au ocupat vreodată de mine".** ceea, scrisorile adresate criticului sovietic sînt e sincere şi bogate în mărturisiri esenţiale, prire la înclinaţiile artistice şi la viaţa scriitorului ican.

prima scrisoare, Hemingway îl pune la curent Kaşkin cu munca şi cu proiectele lui literare. re altele, îl anunţă că se pregăteşte să scrie uintre nuvelele ciclului „A avea şi a nu avea". sfîrşitul scrisorii găsim o remarcă, substanţiat numai pentru înţelegerea scriitorului, ci şi a olui: **„Îmi este mai uşor să trăiesc în acţiune, să scriu. Mă simt mai mult atras de acţiune, de literatură. Atunci cînd acţionez, nu-mi pasă imic... Dar atunci cînd scriu, nu reuşesc nicioatît de bine pe cît aş vrea. E o întrecere contişi acesta este lucrul cel mai greu din cele pe care avut vreodată a le face. De aceea îl şi fac. Şi fericit ori de cîte ori îl fac bine".**

scrisoarea următoare, întîlnim cîteva considerage generale asupra războiului, în urma experienţei are scriitorul a trăit-o alături de forţele Spaniei blicane şi cîteva opinii asupra războiului civil această ţară, în mod special.

Noi ştim, îi scrie Hemingway lui Kaşkin, **că răzl este un rău. Dar uneori este neapărat necesar e baţi. Cu toate acestea războiul este un rău şi ne pretinde contrariul, minte".** Iar mai departe lamnă cu severitate pe cei care **„n-au ridicat nici etul mic pentru a apăra Republica spaniolă"** şi n simt nevoia **„să ne atace pentru a-şi justifica riul lor egoism şi propria lor laşitate.** De altfel, ă experienţa războiului civil din Spania, Hemingii scrie lui Kaşkin, în aceeaşi scrisoare: **„Cual tovarăş îl înţeleg astăzi mai bine decît atunci l v-am scris prima dată".**

crisoarea către Simonov reţine atenţia, în primul , prin simpatia pe care autorul romanului „Adio, e" o mărturiseşte faţă de Uniunea Sovietică. **tot timpul acestui război, am dorit să fiu alături armatele Uniunii Sovietice pentru a vedea felul gnific în care luptă ele. Dar nu mă simţeam înptăţit să fiu corespondent de război în unităţile voastre, în primul rînd, pentru că nu ştiam limba rusă..."**

El îşi mărturiseşte satisfacţia pentru eliberarea Franţei şi mai ales a Parisului, **„cea mai mare bucurie pe care am avut-o vreodată".** Şi în continuare: **„Am participat încă din tinereţe la retrageri, am respins atacurile duşmane, am acoperit retrageri, am obţinut victorii fără să dispun de rezervele necesare pentru a-l urmări pe inamic, dar niciodată pînă acum n-am cunoscut marea bucurie a succesului militar.**

El mărturiseşte că **„această vară (1944 — n.n.) a ofensivei, din Normandia pînă în Germania, a fost cea mai frumoasă din toată viaţa mea".**

După cîte se vede, cele trei scrisori cuprind informaţii preţioase şi mărturii deosebit de semnificative pentru personalitatea lui Hemingway şi pentru opera lui.

P. G.

Alpinistă Desen de **V. A. Emelianova**

K. Paustovski: „Cartea pribegiei"*)

A şasea carte din ciclul „Poveste despre viaţă" de Konstantin Paustovski, cu titlul de mai sus, reţine în substanţa ei, mai mult decît celelalte, laturile cele mai caracteristice ale personalităţii scriitorului. De altfel, nu e deloc întîmplător că tocmai în acest volum Paustovski încearcă o autodefinire a creaţiei sale, pe care o consideră născută la confluenţa geografiei cu istoria: „Pasiunea pentru geografia Rusiei, ne spune el, îmi dădea ghes din toate părţile. Citeam cu nesaţ tot ce-mi puteam procura despre Bielorusia, apoi despre stepele caspice şi, în acelaşi timp, mă desfătam cu frumuseţile nordului din cartea severă a lui Maximov „Un an în nord" şi cu descrierea mînăstirilor din aceeaşi regiune".

„Cartea pribegiei" reuneşte în paginile ei peregrinările scriitorului, mai ales prin regiunile Rusiei centrale — leagănul fanteziei sale, pămînt iubit şi admirat, deopotrivă. Dar trebuie să semnalăm dintr-un început că itinerariul său nu cuprinde nici măcar punctele geografice de interes major, aflate chiar în cuprinsul Uniunii Sovietice. Limitele extreme ale acestui itinerar sînt Marea Barenţ, la nord, Marea Neagră şi Marea Caspică, la sud. Nu ştim dacă a trecut măcar Uralii şi chiar dacă a făcut un astfel de voiaj, evenimentul nu i-a reţinut atenţia. În schimb, rîul Ventuşinka, de lîngă Moscova, pădurile Mescersk, sau mica aşezare muncitorească Golikov sînt, pe harta călătoriilor lui, puncte centrale, de cel mai mare interes. Întîlnirea cu frumuseţile pădurilor din Mescersk este hotărîtoare după propria-i afirmaţie, nu numai pentru că ele l-au ataşat definitiv de peisajul Rusiei centrale, ci şi pentru că de atunci a început să scrie altfel, „mai concentrat şi cu mai multă tensiune". Nu avem de a face, deci, cu un călător în căutarea civilizaţiilor vechi şi contrastante. Paustovski vagabondează pe căile microscopice ale universului, pentru că, de fapt, cu fiecare popas, el se descoperă pe sine însuşi şi într-un plan secundar, lucrurile înconjurătoare.

Acelaşi lucru se întîmplă de obicei şi cu întîlnirile pe care le are cu confraţii de breaslă sau cu oamenii simpli din diferitele colţuri ale Uniunii Sovietice.

De-a lungul anilor i-a fost dat să-i cunoască pe Alexandr Bek şi Arkadi Gaidar, pe Ilf, Oleşa şi Bulgakov, pe Babel, Bagriţki şi Prişvin. Dar din întîlnirea cu Maiakovski, de pildă, reţine încă o dată faptul că el, Paustovski, este foarte timid şi emotiv, din care cauză preferă întotdeauna conversaţia nestînjenită cu oameni obişnuiţi. Una din notaţii se referă la întîlnirea cu Kazakievici, pe cînd acesta din urmă îşi trăia ultimele săptămîni de viaţă. Autorul „Caietului albastru", ştiindu-se bolnav de cancer, nu uită să-i citească lui Paustovski o epigramă adresată unui critic. La plecare, cînd îşi iau rămas bun, Kazakievici, văzîndu-şi mîna galbenă în palma albă a lui Paustovski remarcă: „Prietenia popoarelor! Albi şi galbeni! Se potriveşte pentru un afiş".

Dar în paginile cărţii, notaţiile de acest fel sînt rare. Paustovski este, înainte de toate, un poet. Consemnările lui, oricît de exacte, sînt învăluite într-o umbră de lirism şi capătă semnificaţie de abia în raport cu subiectul care ni le-a înfăţişat.

Lucrul acesta este evident şi în impresiile pe care le transcrie cu prilejul morţii lui Vladimir Ilici Lenin. Durerea care a cuprins poporul sovietic, găseşte la Paustovski accente inedite şi reflecţiile lui dau tragicei întîmplări proporţii ample. Gorki a remarcat la vremea lui această caracteristică a artei lui Paustovski, pe care a preţuit-o foarte mult. De aceea l-a şi îndemnat să persevereze pe drumul care îi este propriu. „Cartea pribegiei" dovedeşte că scriitorul i-a ascultat sfatul pînă la capăt.

V. Paraschiv

*) *Revista „Novii Mir" 10/11 1963.*

PLANETELE ASTEAPTĂ OASPEȚI!

Cercetarea spațiului circumterestru cu ajutorul sateliților artificiali ai Pămîntului ca și cercetarea regiunilor mai îndepărtate din spațiul cosmic cu ajutorul rachetelor a început de mai bine de șase ani. Datele culese și experiența cumulată fac ca în prezent principalul obiectiv urmărit de oamenii de știință și tehnicieni să-l constituie cunoașterea satelitului natural al Pămîntului, Luna, și planetelor celor mai apropiate de Pămînt, Marte și Venus.

Zborul omului pe Lună va fi, desigur, precedat de zboruri orbitale ale unor nave cosmice pe traiectorii înconjurînd Luna și Pămîntul. Aceste zboruri vor permite un studiu amănunțit al condițiilor existente pe aceste traiectorii dînd, în același timp, oamenilor de știință posibilitatea să elaboreze mijloacele necesare asigurării activității vitale a oamenilor ce vor întreprinde voiaje interplanetare.

Din punct de vedere energetic, zborurile pe Lună se prezintă destul de dezavantajos. Astfel, pentru o navă care ar trebui să coboare pe Lună și să se reîntoarcă pe Pămînt, rezerva de combustibil va trebui să asigure o accelerație care să permită atingerea unei viteze de 11,2 km/sec. în scopul învingerii atracției gravitaționale, frînarea unei viteze de 3 km/sec. la coborîrea pe Lună (operație în care dispozitivele aerodinamice nu pot fi folosite Luna neavînd atmosferă), apoi accelerarea navei pînă la viteza de 2,4 km/sec. pentru a ieși din zona de atracție a Lunii și, în fine, frînarea la aterizarea pe Pămînt. În asemenea condiții greutatea la decolarea de pe Pămînt a unei nave cosmice de 10 tone, ale cărei motoare cu reacție ejectează gazele cu o viteză de 5 km/sec. va fi de aproximativ 3.000 tone, aceasta în ipoteza utilizării combustibililor chimici folosiți în prezent.

Dacă în stadiul actual de dezvoltare a tehnicii construcția unei nave cosmice de 300 de ori mai grea la decolarea de pe Pămînt decît la înapoiere este imposibilă, realizarea unor nave care să execute zboruri orbitale în jurul Lunii este considerată ca posibilă. Desigur, plasarea pe orbită a unui satelit lunar constituie o operație deosebit de complicată, viteza lui în momentul plasării pe traiectorie trebuind să fie realizată cu o precizie maximă. Astfel, pentru un satelit artificial care urmează să fie plasat pe o orbită circumlunară la o distanță de 200 kilometri de suprafața Lunii, mărimea vitezei trebuie să fie de 1,5 km/sec. față de Lună, variațiile în direcție și mărime neputînd depăși ½ grad și 1 la sută din mărime. În acest scop satelitul circumlunar va trebui să fie prevăzut cu mijloace de orientare în raport cu Luna și cu dispozitive de stabilizare în spațiu.

Realizarea unui asemenea satelit circumlunar prevăzut cu mijloacele necesare de observație și transmitere a observațiilor are o deosebită importanță pentru stabilirea condițiilor de coborîre pe suprafața Lunii a unor viitoare nave cosmice cu sau fără cosmonauți. Satelitul ar urma să efectueze un ocol complet al Lunii în aproximativ două ore, cercetarea întregii ei suprafețe urmînd să fie realizată într-o perioadă de 27 zile, 7 ore și 45 de minute, cu alte cuvinte perioada de rotație a astrului în jurul propriului ax. Efectuînd în acest răstimp 308 rotații, satelitul artificial va putea fotografia întreaga suprafață a satelitului nostru natural transmițînd pe Pămînt fotografiile făcute. Savanții speră că acest tip de cercetări va permite să se efectueze o hartă completă a solului lunar, cu indicarea naturii acestuia pe regiuni.

E cunoscut faptul că în zilele noastre oamenii de

Asel

știință admit două ip
superficial al Lunii. P
strat ca fiind format d
poroasă, asemănătoare
care găurile ar constitu
de a doua ipoteză adm
cu o pulbere excepțion
cîteva zeci de centime
naturii solului lunar pe
portanță în ce privește
mice, capabile să se aș
care, mai apoi, s-o păr
toarce pe Pămînt fără
solul lunar și fără a
care acoperă cel puțin
acesteia.

Dar, paralel cu studi
teliți circumlunari, oa
posibilitatea realizării
jurul Pămîntului care s
alimentare cu combusti
spre Lună sau alte pla
nea cosmogări aprovizi
pe deplin posibilă const
folosindu-se de aceste
coboare pe suprafața L
Pămînt în condițiile te

Lucrările Congresului
(septembrie 1963) au sc
lansării navelor cosmice
6 care s-au apropiat î
kilometri una de alta
în acest an să fie rea
construirii unei cosmo
„rendezvous". Prin ea
spațiul cosmic a două
garea lor una de alta. E
pe care se va putea fac
combustibil va da posib
să trimită pe Lună o p
menire ar fi efectuarea

Din secretele „croitoriei"

Costumul de protecție al cosmonautului este un autentic veșmînt de scafandru, asemănător în multe privințe cu cele pe care le îmbracă exploratorii adîncurilor submarine. Scafandrul cosmic este un fel de cabină portativă, de siguranță sau de rezervă, care-i asigură cosmonautului menținerea capacității

**de muncă chiar în c
curitate este deosebi
ale zborului și în pr**

Cosmonauții trebuie asigurați în permanență cu aerul necesar respirației și menținerii în jurul corpului a unei presiuni corespunzătoare. În acest scop se construiesc cabine ermetice, prevăzute cu instalații corespunzătoare pentru primenirea continuă a aerului. Se știe că în spațiul cosmic, în regiunile în care zboară sateliții artificiali ai Pămîntului, există un factor de amenințare pentru aparatele de zbor: meteoriții. Numeroase schije și așchii din piatră și fier sau din alte materiale, unele mai mici, altele mai mari se vîntură necontenit prin spațiul cosmic, atrase de Soare și de planete. Cea mai mare parte dintre aceste „proiectile" sînt mult mai mici decît un grăunte de nisip, astfel că, deși au viteze de zbor foarte mari, nu pot străpunge învelișul aparatelor cosmice. Cu toate acestea, trebuie ținut seama și de posibilitatea lovirii și perforării navelor interplanetare de către micrometeoriții mai mari. Într-un asemenea caz, cabina s-ar dezermetiza, iar aerul ar țîșni violent prin pereții perforați. Consecința? Cosmonautul neprotejat și-ar pierde viața.

Tocmai pentru a se preveni aceste situații se dotează cosmonautul cu încă o cabină — scafandrul cosmic.

Așadar, costumul trebuie să-i asigure cosmonautului posibilitatea de a lucra într-un mediu fără aer, în vid. Pentru aceasta, scafandrul este prevăzut cu instalații asemănătoare cabinei cosmice, unele pentru asigurarea respirației normale, altele pentru menținerea presiunii aerului la anumite valori, altele pentru reglarea temperaturii în jurul corpului cosmonautului.

Componentele costumului

Scafandrul cosmic se compune din cîteva elemente principale: costumul propriu-zis, casca, cizmele și mănușile. Costumele cosmonauților sovietici sînt alcătuite din trei combinezoane: unul interior, servind drept izolator termic, la care este racordat și un sistem de ventilație, al doilea de ermetizare și, în fine, al treilea costum de rezistență. Înainte de start, între cele trei învelișuri elastice ale costumului se introduce aer sub presiune. Acesta are menirea să susțină și să protejeze anumite părți ale corpului în momentul cînd el este supus efectelor accelerațiilor mari.

Casca scafandrului se fixează etanș de costum prin operații destul de simple. Ea este prevăzută cu o vizieră mobilă, care la nevoie poate fi ridicată și lăsată cu mîna de către cosmonaut, închizînd ermetic costumul. Operațiunile de montare și scoatere a căștii sînt făcute de către o altă persoană, pe cînd îmbrăcarea costumului o poate face singur cosmonautul.

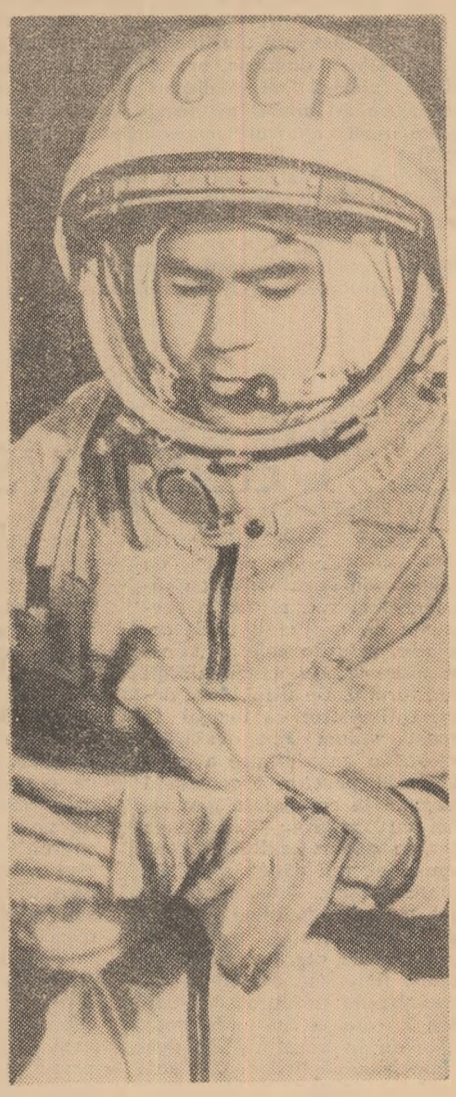

Fig. 1

Peste pantalonii scafandrului, cosmonautul încalță niște cizme mari, pe care le strînge bine pe pulpe pentru a nu-i fi smulse din picioare la reîntoarcerea din Cosmos, în momentul deschiderii parașutei (dacă aterizează separat de navă). Mănușile pot fi puse și după intrarea în cabină.

În funcție de modul în care se face primenirea aerului în scafandru, deosebim trei tipuri de costume de protecție pentru cosmonauți: costum ventilator, costum regenerativ și costum combinat. Cosmonauții sovietici au folosit costume de tip ventilator (fig. 1). Atîta timp cît zborul decurge normal, aerul necesar pentru aerisirea corpului și pentru respirație este luat direct din cabină, folosindu-se în acest scop instalația de ventilație a costumului. Dacă însă la un moment dat aerul din cabină nu mai este bun pentru respirație, un grup de elemente sensibile comandă închiderea ermetică a căștii și conectarea sistemului de alimentare cu aer din buteliile de avarie.

Scafandrul de tip regenerativ spre deosebire de tipul descris mai sus, este complet izolat de mediul înconjurător. Aerul care servește la ventilarea lui, împreună cu cel expirat de cosmonaut, circulă continuu printr-o instalație de purificare, (un absorbant chimic și cîteva filtre). În acest mod oxigenul necesar respirației se separă de vaporii de apă și de bioxidul de carbon în exces. Concomitent, se introduce în circuit o cantitate suplimentară de oxigen, fie luat dintr-un rezervor, fie rezultat în urma unei reacții chimice.

Cîteva „anexe"

În afara componentelor menționate mai sus, scafandrul cosmic este prevăzut cu încă o serie de instalații, instrumente și aparate, necesare și ele protecției și asigurării tehnice și biologice a cosmonautului în diferite stadii ale călătoriei. Așa sînt, de pildă, instalația de termoreglare, stația de radio portativă, sistemul de semnalizare optică și altele. De aceste aparate cosmonautul se va servi în deosebi în ultima etapă a zborului, mai precis în eventualitatea că ar alege ca variantă de aterizare coborîrea independent de navă. În acest caz, costumul îl va apăra de șocul de aer ce se produce în momentul catapultării din cabină, îl va feri de frig sau de arșiță, îl va proteja împotriva ciocnirii cu diverse obstacole, atunci cînd aterizarea se face în pădure sau într-un teren accidentat. Iar dacă la revenirea pe Pămînt va ni-

meri pe
veni în a
sau de la
iul iernii
de 10—12
umezeala.

Semnali
parașuta
zează cu a
oglinzi pr
emițătoru

Scafan

Cerințe
strucția și
tumului d

sebi cînd
direct în s
În acest c
mului să f
specială, ia
metizare s
riantele ob
mai multă
tății cosmo

izarea — cum și cînd?

aturii stratului consideră acest ță dură foarte spongios, în din volum. Cea ar fi acoperită o grosime de cu precizie a deosebită im- de nave cos- ața Lunii și tru a se reîn- la contactul cu pulberea fină ale suprafeței

sarea unor sa- ță studiază și cosmogări în ca stațiuni de e s-ar îndrepta a unor aseme- ustibil ar face cosmice care, termediare, să reîntoarcă pe le azi.

ică de la Paris , ca urmare a ok 5 și Vostok lui pînă la 3 babil ca chiar preliminară nita operație întîlnirea în , eventual, le- nei cosmogări rezervelor de ilor de știință smică a cărei aprofundate

asupra structurii solului lunar. Operația de aselenizare ar putea fi realizată cu ajutorul unui sistem de comandă montat la bordul navei, sistem care să reacționeze în mod automat la toate variațiile de viteză în funcție de altitudinea navei față de sol. Nava nu va putea fi telecomandată de pe Pămînt, deoarece transmisia oricărui semnal de la bord pe Pămînt sau invers ar dura aproximativ două secunde și jumătate, timp în care nava, zburînd cu 1 km/sec., ar parcurge 2,5 km ! Ori, această deplasare e cu mult prea mare pentru a se asigura o coborîre „lină" pe suprafața Lunii.

Întrucît în jurul zonei de alunizare a navei gazele incandescente ejectate de motoarele de frînare vor dezagrega și schimba structura solului, analiza compoziției și structurii acestuia nu va putea fi efectuată decît prin luarea unor probe de la o distanță de cel puțin cîteva zeci sau chiar sute de metri de punctul de alunizaj. Pentru aceasta, stațiuni automate pe șenile vor trebui să părăsească nava cosmică și să se deplaseze orientîndu-se singure pe microrelieful suprafeței lunare, evitînd prăpăstiile și ocolind obstacolele mari. Nu încape nici o îndoială, un adevărat și eficient studiu al satelitului natural al Terrei nu va putea fi efectuat decît atunci cînd primii cosmonauți vor păși pe suprafața Lunii !

Oamenii de știință preconizează că, la scurtă vreme după vizitarea Lunii de către primii cosmonauți, vor putea fi ridicate pe suprafața acesteia adevărate stațiuni cosmice de cercetare. Organizarea unei astfel de stațiuni va permite oamenilor de știință să utilizeze proprietățile fizice particulare ale satelitului care, precum se știe, sînt complet diferite de cele terestre. Astfel, absența atmosferei lunare va permite cercetătorilor să studieze nu numai razele luminoase și undele radio provenite din Cosmos, dar și radiațiile electromagnetice și curenții de particule încărcate pentru care atmosfera terestră reprezintă un obstacol de netrecut. În același timp, lipsa totală a oricăror nebulozități și curenți aerieni, ca și convexitatea mai pronunțată a suprafeței lunare vor face propice instalarea unor telescoape de mari dimensiuni care să efectueze observații continui ale corpurilor cerești. Și, poate nu peste multă vreme, suprafața Lunii va deveni o cosmogară ideală pentru călătoriile spre planetele mai îndepărtate ale sistemului nostru solar. Căci absența atmosferei, ca și mica forță de atracție gravitațională exercitată de masa satelitului Terrei vor permite realizarea de economii considerabile de combustibil pentru navele ce vor porni spre străfundurile oceanului planetar.

Oamenii de știință consideră că mijloacele materiale necesare pentru dezvoltarea stațiunilor lunare vor putea fi aflate chiar la fața locului, pentru prelucrarea lor urmînd să fie folosite bateriile solare și termogeneratoare care, utilizînd enorma diferență de temperatură existentă între partea luminată și cea neluminată a astrului, vor asigura energia necesară. Reluînd o veche și îndrăzneață ipoteză a marelui învățat rus Mendeleev, cercetătorii consideră că o parte din rezervele de petrol existente în scoarța globului pămîntesc ar avea o origine neorganică. Prin extensiune, ei apreciază că și în solul lunar ar putea exista rezerve importante de gaze combustibile și petrol care ar putea deveni sursele energetice necesare cuceririi Lunii.

Desigur, ipotezele oamenilor de știință depășesc deocamdată posibilitățile de realizare, dar ritmul impetuos de dezvoltare a științei și tehnicii ne îngăduie să credem că ceea ce azi de abia întrezărim, mîine va deveni realitate. În cei șase ani de cînd omenirea a intrat în era cosmică, succesele obținute au depășit așteptările cele mai optimiste. Un viitor de pace și conlucrare a tuturor forțelor științifice și tehnice de pe Pămînt vor duce la realizări pe care azi nici nu le putem bănui.

Prof. univ. A. Pîrvu

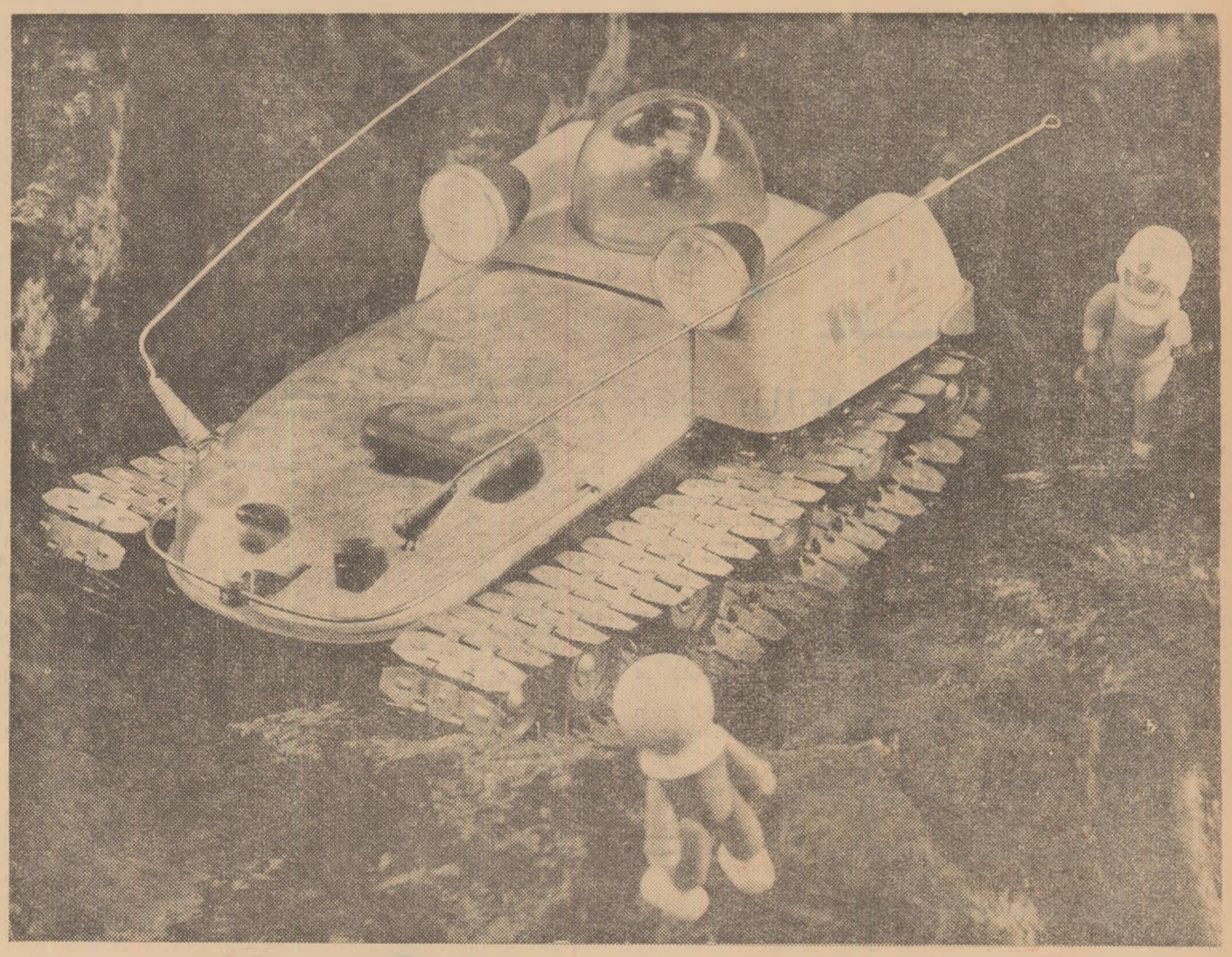

Iată și un vehicul planetar. Deocamdată e în stadiul de... jucărie

cosmice

ava s-ar dezermetiza. Această măsură de se- antă dacă ținem seama de condițiile specifice e faptul că în spațiul cosmic nu există aer.

afandrul îi va u-l de la inec tea pluti în to- ca gheața, timp imtă frigul sau

ul căderii cu izare se reali- nic far, al unei ă și al radio-

xterior

privește con- generală a cos- impun îndeo-

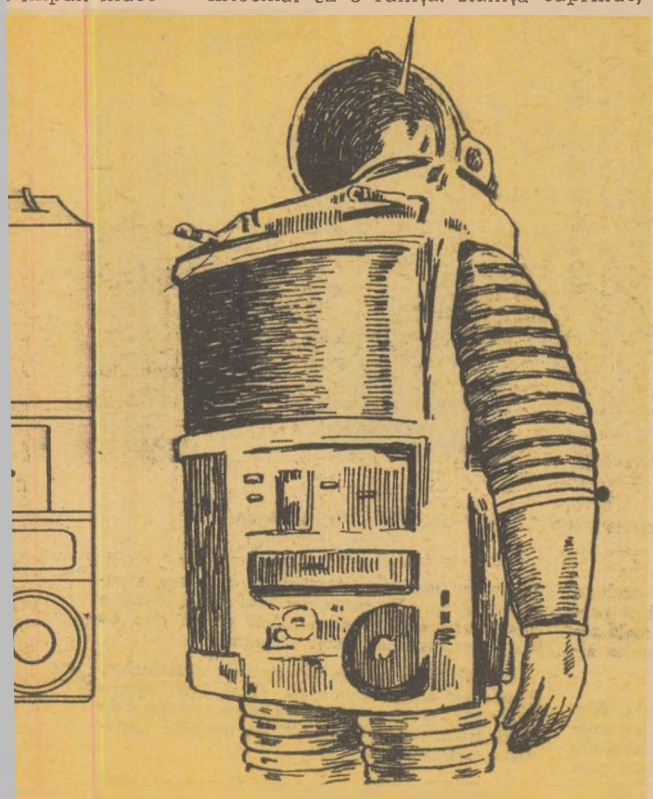

folosirea lui afara navei. esătura costu- dintr-o fibră turilor de er- decît la va- tă se acordă rării mobili- bilităților de

mișcare și de acționare cît mai lejeră. Căci numai astfel el va putea îndeplini misiunile pentru care a părăsit nava : inspecția învelișului acesteia, reparații sau diferite operațiuni de construcție-montaj.

Un rol deosebit de important va juca de astă dată și echipamentul tehnic pe care-l poartă cu sine cosmonautul. Se cunoaște de pildă o „anexă" la scafandrul de exterior ca aceea din figura 2. Este un mic motor folosit pentru deplasarea pe distanțe mici, în preajma navei, firește în condițiile stării de imponderabilitate. Introdus într-o carcasă metalică, motorașul se poartă în spate întocmai ca o raniță. Ranița cuprinde, printre altele, un rezervor cu apă oxigenată, un rezervor cu azot comprimat, un sistem de conducte și supape, giroscoape, echipament simplu radiotehnic și o baterie de acumulatori. Aproape o treime din volumul conteinerului este ocupat de sistemul de asigurare biologică a cosmonautului cu resurse pentru patru ore. Acesta se compune dintr-un rezervor cu oxigen, un schimbător de căldură și un absorbant de bioxid de carbon. Pe Pămînt ranița cîntărește 56 de kilograme, dar pe orbită își pierde cu totul greutatea. Întreaga instalație este acționată de către cosmonaut de la un mic panou de comandă prins în față de centură.

„Lunamobilul"

În ultimul timp cercetările cosmonautice se îndreaptă tot mai insistent spre un obiectiv de uriașă însemnătate științifică și practică : zborul omului în Lună. Tot mai numeroase sînt propunerile și proiectele de nave lunare cu echipaj, de vehicule de transport și de lucru pe Lună, de construcții și așezări omenești în Lună. Firește, de fiecare dată se pune și problema îmbrăcămintei pentru astronauți, avîndu-se în vedere condițiile cu totul neospitaliere pe care le va oferi pămîntenilor mediul lunar.

Scafandrul pentru Lună va trebui să reprezinte o cabină portativă cu nimic mai prejos decît scafandrul greu de exterior descris mai sus. Ba, în plus, acesta va trebui să-i asigure astronautului capacitatea normală de lucru în condițiile rămînerii îndelungate pe suprafața Lunii într-un mediu fără aer, expus variațiilor mari de temperatură și radiațiilor cosmice. Pentru aceasta specialiștii au imaginat și propus destule soluții. Reținem, pentru exemplificare, rezolvarea dată de o firmă americană, Este vorba de o interesantă construcție combinată denumită „lunamobil" și destinată să servească drept mijloc de locomoție pe Lună pentru doi exploratori. Vehiculul seamănă cu o căruță cu roți metalice mari cu spițe ca la roțile de bicicletă. La cele două capete ale „lunamobilului" se află doi suporți pentru fixarea cabinelor. Acestea din urmă reprezintă partea cea mai neobișnuită a construcției. Fiecare cabină este de fapt un costum cosmic încăpător, cu învelișul rigid, care îl va proteja pe explorator împotriva oricăror efecte dăunătoare ale mediului lunar. Totodată, costumul îl va ajuta să conducă mașina, să mînuiască instalațiile și aparatele de observare și de cercetare, să culeagă mostre de roci, să facă fotografii, să folosească hărțile și mijloacele de orientare pe care le are la îndemînă, să meargă pe jos în caz de avariere a „lunamobilului".

Se presupune că astronautul nu-și va scoate costumul timp de cel puțin zece zile. Iată de ce scafandrul va fi înzestrat cu toate cele necesare exploratorului pentru a-și desfășura în bune condiții activitatea, precum și pentru a se odihni cît mai bine în mica cochilie. Așa, de pildă, în partea din față a costumului este fixată o măsuță pliantă, prevăzută cu cîteva aparate, precum și un reșou electric pentru încălzirea hranei.

În timpul deplasării, astronautul se prinde de vehicul cu ajutorul unor „umeri" prevăzuți la costum. Pentru odihnă, el își poate răsturna „cabina" pe spate, sprijinindu-se pe o pernă fixată de asemenea la costum. În timpul odihnei, ca și pe timpul desfășurării activității, astronautul își poate retrage mîinile în cabină, fără ca prin aceasta să se modifice forma costumului.

Alimentarea exploratorului cu oxigen, apă și energie electrică se face chiar din rezervoarele și acumulatorii instalați pe cărucior, folosindu-se în acest scop un furtun cu mai multe „inimi", lung de 6 m. Cosmonautul se va putea deplasa deci în jurul vehiculului în limitele acestei distanțe. La nevoie însă el își poate scoate furtunul pentru a se deplasa independent pe distanțe mai mari. Pentru asemenea situații scafandrul este prevăzut cu o rezervă suplimentară de oxigen și energie electrică calculată pentru cîteva ore de deplasare independentă.

Cele cîteva idei expuse aici nu trebuie să ducă la concluzia că astronauții, piloți de nave cosmice sau exploratori ai altor planete, vor arăta întotdeauna în veșmintele lor „extraterestre" ca niște scafandri submarini. În viitorul nu prea îndepărtat, paralel cu perfecționarea continuă a tehnicii rachetelor, se va putea renunța treptat la costumele de protecție. Cosmonavele mari, dotate cu instalații automate de prevenire și remediere a avariilor, vor avea compartimentele într-atît de bine protejate, încît în interiorul lor se va putea călători comod, într-un costum „terestru" obișnuit, întocmai ca în avioanele de pasageri. Aceleași condiții vor fi asigurate și pe stațiile-satelit din jurul Pămîntului, precum și în marile laboratoare și observatoare-satelit. Aici, cercetătorii și personalul de deservire vor lucra îmbrăcați în halate ușoare, fără a se teme că ar putea fi expuși acțiunii dăunătoare a factorilor specifici zborurilor cosmice orbitale. În schimb, echipele de întreținere și reparații vor purta, ca și cosmonauții de astăzi, costume de protecție speciale.

Cît despre locuitorii așezărilor omenești din Lună, aceștia vor purta o îmbrăcăminte la fel de elegantă și comodă ca pe Pămînt, întrucît construcțiile de pe Lună — orașele sublunare sau marile pavilioane acoperite de la suprafață — vor avea asigurate condiții de mediu cu nimic deosebite de cele „de acasă".

Cu toate acestea, costumele cosmice nu vor lipsi din încăperile tuturor astronavelor de cursă lungă, precum și din observatoarele și stațiile permanente de pe planetele îndepărtate. Construcția acestor costume și aspectul lor general vor suferi modificări mai mult sau mai puțin importante în funcție de noile condiții în care vor fi folosite și, bineînțeles, de stadiul dezvoltării tehnice a etapei respective.

Ing. Dumitru Andreescu
Membru în Comisia de astronautică
a Academiei R.P.R.

oace simple pentru a combate

Hipertensiunea

Tratamentul hipertensiunii arteriale este încă departe de a rezultate optime în toate cazurile. Cu toate acestea fiecare rtensiv trebuie să știe că de felul în care respectă repausul și moral, precum și dieta prescrisă depinde dacă tensiunea rterială se va normaliza sau va continua să crească.

Stăruim îndeosebi asupra repausului fizic și psihic al hipersivilor. În stadiul inițial este indicată gimnastica medicală, arece ea stimulează și normalizează funcțiile neurovegeta-, sporind capacitatea de lucru a întregului organism. În cri- de hipertensiune, însă, medicii au putut observa, atît la spicît și acasă, că un repaus de mai multe zile la pat a fost suent să scadă uneori în mod simțitor o tensiune rebelă la e fel de medicamente reputate ca foarte eficace.

Așadar, bolnavul trebuie să se obișnuiască cu gîndul că o de repaus în pat sau pe șezlong timp de mai multe zile, îi te aduce mari foloase. Firește că dacă această cură de odihse face într-o regiune muntoasă sau deluroasă (înălțimea va ixată de medic, după felul tensiunii de care suferă bolnavul), ultatele vor fi cu atît mai bune și mai durabile.

Tot atît de important ca și repausul fizic este și cel psihic, t fiind că emoțiile sau supărările de tot felul provoacă ade- hipertensiune. Se vor interzice deci lecturile enervante, dis- iile lungi și sîcîitoare etc.

Nu sînt recomandabile băile calde. Mai folositoare sînt băcălduțe, adică cele care nu pricinuiesc transpirații abunnte.

Cum hipertensivul este, de regulă, un om cu nervii zdrunați, este bine să ia — după indicațiile medicului — calmante oare ale sistemului nervos, o dată pe zi, mai ales la culcare, ntru ca somnul să fie pentru el un adevărat regenerator fizic psihic. Nu trebuie să mai stăruim asupra necesității interzirii fumatului și a reducerii la minimum a cafelei și băuturi- alcoolice, avînd în vedere acțiunea lor excitantă asupra sismului nervos.

Excesul de alimentație poate duce la obezitate, care la rînl său crește tensiunea arterială, în timp ce subalimentația ntribuie la scăderea ei. Interzicerea cărnii este nemotivată, oarece nu s-a putut dovedi că proteinele ar mări tensiunea arială. O cantitate moderată de carne nu poate decît să favozeze scăderea hipertensiunii. Se vor prepara mîncărurile cu arte puține grăsimi animale și se va introduce o zi sau două săptămînă de regim de fructe și salate. Cruditățile, limitarea ntității de lichide la aproximativ 1 litru pe zi, regimul fără re sau cu puțină sare au dat rezultate pozitive.

După caz, medicul poate prescrie și cîteva zile pe săptămî cu carne proaspătă, ouă etc.

Luarea de sînge la mici intervale, deși nu scade tensiunea, re totuși darul să înlăture unele tulburări ale circulației cerale. Dar și emisiunile de sînge se vor face nu după bunul lac, ci pe baza prescripției medicale. În acest sens, după preabilele examene de laborator, fiecare hipertensiv ar putea fi și n excelent donator de sînge, surplusul de sînge pe care treuie să-l piardă, aducînd astfel un folos altor suferinzi.

Cît despre tratamentul medicamentos, a consuma diferite roduse farmaceutice hipotensive, pe baza recomandării lor de utare prieten, suferind și el de hipertensiune, este o greșeală are se însoțește adeseori de accidente cardiace serioase. Numai nedicul este cel care poate hotărî medicamentele potrivite penru fiecare caz de hipertensiune în parte.

Dr. A. Protopopov

Alimentația contra insomniei

Vreți să vă odihniți bine noaptea, fără luminal și carbaxin ? Atenție la ceea ce mîncați și la felul cum mîncați ! Consumați seara cantități reduse de alimente, mestecîndu-le bine în gură. Regimul va depinde, firește, de cauza care a pricinuit insomnia, dar în mod general, indicațiile de mai jos sînt bune pentru orice fel de insomnie :

Alimente permise

Supe : în mică cantitate.
Salate : cu condiția să nu fie consumate cu muștar, piper, oțet (în loc de oțet e preferabilă lămîia).
Cărnuri : slabe, fripte la grătar (și numai la prînz), carne de vacă, oaie, vițel, pasăre, șuncă.
Pește : proaspăt, să nu fie gras și în cantități reduse.
Legume : în cantitate moderată.
Ouă : numai la prînz.
Lactate : unt proaspăt, brînză proaspătă, iaurt.
Fructe : orice fel de fruct.
Pîine : în cantitate mică.
Băuturi : foarte puțină apă la masă. Preferabil e să beți o oră înainte de masă sau 4 ore după masă. Recomandabile sînt ceaiurile de floare de tei, cu efect sedativ.

Alimente interzise

Supe : grase și abundente.
Conserve : mezeluri, cîrnați, pastrame.
Cărnuri : grase, vînaturi.
Pești : grași, sardele, ton etc.
Legume : mazăre uscată, linte, fasole. Orezul nu e recomandabil seara.
Brînzeturile fermentate sînt interzise.
Fructe indigeste : alune, migdale, nuci.
Băuturi : vinuri, lichioruri, cafele, ceaiuri.

Esculap răspunde...

GRIGORIE I. — București : Pînă la publicarea articolului solicitat, cîteva recomandări practice : evitați excesul de cafea, ceai sau tutun, sistați neapărat somnul de după-masă și obișnuiți-vă cu ore fixe de culcare și sculare ; dușuri alternative cu apă caldă și rece favorizează somnul. Nu recurgeți decît în caz extrem la somnifere ca luminal, dormital etc. În schimb puteți folosi cu bune rezultate ½ — 1 pastilă de romergan înainte de culcare.

MARIA M. — Ploiești : Nu există un tratament unic al crizelor migrenoase. Există mai multe soluții, care toate trebuie încercate pînă ce se găsește cea mai adecvată cazului respectiv. Evitați alcoolul, tutunul, sarea în cantitate mare. Regimul alimentar va fi alcătuit în funcție de starea tubului digestiv, ficatului, rinichiului. În unele cazuri o fiolă de cofeină pe gură sau o cafea neagră tare înlătură criza. De asemenea efedrina dă rezultate în doză de 3 ctg pe gură. Pentru regularizarea dezechilibrului endocrino-vegetativ care se întîlnește cel mai frecvent la migrenoși se recomandă bromură de potasiu în doză de 1—2 gr pe zi. Reveniți cu amănunte.

RADOI MARIN — București : Ne bucură că v-au folosit sfaturile medicale publicate de noi. Problema despre care ne scrieți nu este de loc minoră. Voința este in cazul dumneavoastră medicamentul cel mai de preț. Vă recomandăm în primul rînd fortificarea sistemului nervos prin mijloace simple și eficace. Băile și dușurile reci de două-trei ori pe săptămînă, exercițiile fizice progresive, o alimentație bogată în vitamine contribuie la tonificarea sistemului nervos. În mod special se recomandă de 3 ori pe săptămînă băi de șezut foarte calde înainte de culcare. Trebuie să cercetați apoi dacă nu este vorba de o insuficiență glandulară și să faceți un tratament în consecință.

CARP ELENA — Tecuci : Urmăriți pentru problema care vă interesează rubrica noastră „Colțul cosmeticienei". La întrebarea dumneavoastră vă vom răspunde prin poștă.

A. TĂTARU — Oradea : Trebuie să știți că orice tratament nou care apare în medicină, nu este considerat eficace decît dacă trece „proba timpului". Multe tratamente care au fost propuse în diverse afecțiuni ca fiind *radicale*, s-au dovedit în timp doar paleative. În orice caz, în afară de tratamentul local este foarte important și cel general : hormoni (testosteron), calmarea sistemului nervos, sporturi în aer liber, gimnastică respiratorie, polivitamine, paraminol, vitamina B_2, raze X (numai cu prescripția medicului specialist). Regimul alimentar va consta în reducerea grăsimilor, îndeosebi a celor animale, reducerea dulciurilor, a sării și a pîinii ; suprimați brînzeturile fermentate, conservele, mezelurile.

POPESCU E. — Botoșani : Cauzele sînt multiple. După observațiile recente endocrinologice, hipertiroidismul duce și el la încărunțirea părului. Îndepărtarea acestor tulburări a făcut ca părul să-și recapete culoarea. Un rol în încărunțirea părului îl joacă și regimul alimentar. Vă recomandăm să vă adresați unui medic endocrinolog pentru efectuarea metabolismului bazal. La rubrica „Colțul cosmeticienei" vom publica articolul pe care îl solicitați.

P.S. — Corespondența pentru această rubrică trebuie să poarte pe plic mențiunea : „Pentru Poșta medicului".

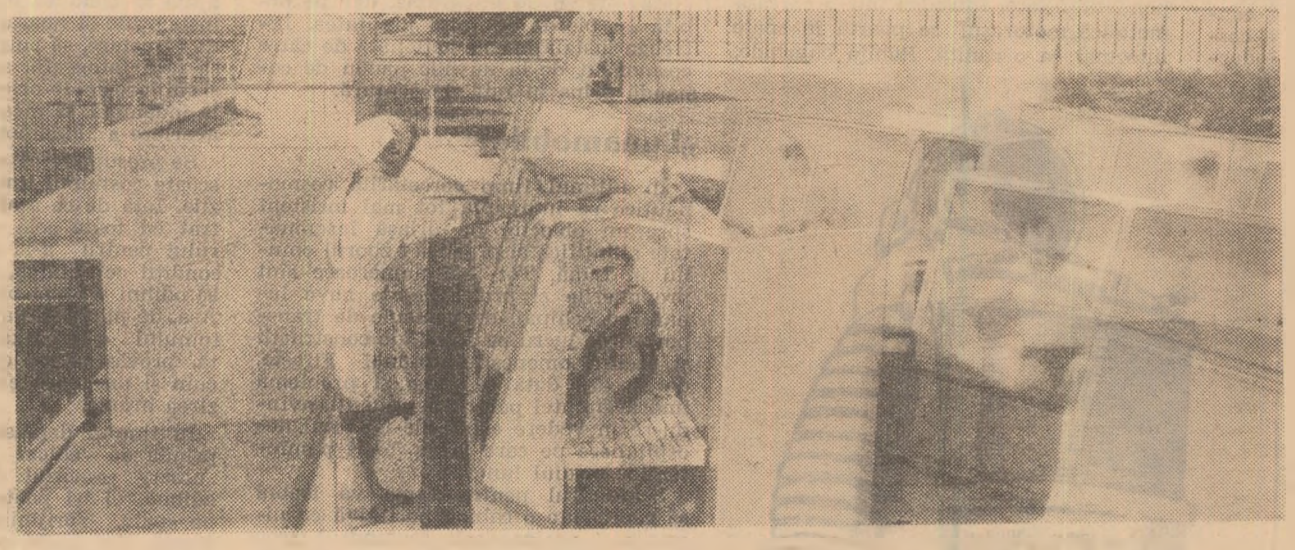

La unul din sanatoriile din Soci funcționează „sori individuali". Sînt cabinele din fotografie

Varietăți medicale

EXISTĂ analize medicale care se fac cu ajutorul... microbilor. Cercetătorii sovietici V. V. Alpatov și A. V. Subin au pus la punct două metode originale pentru analiza toxicității serului sanguin folosind în acest scop o cultură de microorganisme (Paramoecium caudatum). Stabilirea toxicității se face în funcție de ritmul de diviziune al celulelor în prezența sîngelui de cercetat.

PRINTRE cauzele care favorizează apariția hipertensiunii arteriale, un rol important îl joacă zgomotul. Nu de mult, medicul sovietic A. Andriukin a demonstrat că zgomotele intense și persistente dețin un procent destul de apreciabil în producerea hipertensiunii arteriale.

GOMENOLUL folosit pentru dezinfectarea nasului în guturai și afecțiuni ale căilor respiratorii superioare se extrage din frunzele arborelui de niauli. El crește în Noua Caledonie și are cîteva particularități ciudate : este lipsit de scoarță și extrem de rezistent la acțiunea focului.

LACRIMILE posedă o importantă acțiune bactericidă și antiseptică. Dacă se pun cîteva picături de lacrimi într-o eprubetă cu o cultură de microbi, aceștia fie că sînt în scurt timp distruși, fie că li se atenuează virulența.

USTUROIUL are o importantă acțiune bactericidă. Extrasul de usturoi purificat este la fel de activ față de stafilococi ca și penicilina și de cîteva ori mai activ decît acest antibiotic față de vibrionul holeric.

CULOAREA albă a laptelui este datorită globulelor de grăsime care reflectează alb lumina.

MULTE plante constituie niște „medicamente" anticanceroase „naturale". Din cele aproximativ 400 de specii de plante studiate în ultimii ani un interes incontestabil îl prezintă în această privință : mînătarca, makliura portocalie, unele specii de cactus și multe altele. Experiențele sînt în curs.

PARFUMUL poate produce răgușeala. Medicii cîntăreților celebri au constatat că adesea voalarea vocii și chiar laringita acestora este produsă de utilizarea unor parfumuri prea tari. Această influență o au în special parfumurile de tuberoze, zambile, liliac, mimoze și violete.

LICHIDUL din nucile de cocos are o compoziție foarte apropiată de cea a lichidului din celulele organismului uman. El este întrebuințat în diverse regiuni tropicale pentru transfuzii intravenoase, fiind aseptic și netoxic.

OMUL poate vedea în beznă flacăra unei luminări la distanța de 1 km. Agerimea ochiului uman noaptea este similară cu aceea a cucuvelei, dar de patru ori mai slabă decît a pisicii. În schimb ziua, văzul pisicii este de cinci ori mai slab decît al omului.

CU MULT înaintea descoperirii vitaminelor, băștinașii din America de Nord întrebuințau acele de pin, care conțin o mare cantitate de acid ascorbic (vitamina C), ca remediu împotriva scorbutului.

MARELE astronom polonez Copernic a fost și un valoros medic practician apreciat în timpul său. Priceperea sa în medicină a făcut să fie poreclit „Aesculapius" dar descoperirile uimitoare ale lui Copernic în astronomie au eclipsat pe medicul Copernic.

DINTRE uriașii despre care avem date precise, cel mai înalt este socotit americanul Robert Wodley, mort în 1940. El suferea de o afecțiune a glandei hipofize și avea înălțimea de 253 centimetri.

★ FILMUL ★

Tatiana Samoilova în intimitate

Instantanee cu Innokenti Smoktunovski

Călătoream deunăzi cu trenul electric împreună cu Smoktunovski. Acesta purta o cămașă de cowboy mototolită, niște pantaloni vechi de sport și o chică lungă, roșcovană. Părul îi acoperea fruntea, făcîndu-i fața mai largă și zîmbetul de asemeni. Smoktunovski păstrase machiajul lui Hamlet. În jur toată lumea zîmbea.

O femeie mai în vîrstă din fața noastră se uită la el și izbucni în rîs.

— Sînt caraghios, nu-i așa ? — o întrebă pe neașteptate Smoktunovski.

— Ba nu, răspunse bucuroasă femeia. Eu tot o să vă văd pe ecran, și e bine așa...

Smoktunovski ne arătă mie și femeii, un studiu mimat : doi șahiști joacă cu figuri de buzunar — se apleacă, se gîndesc, suferă și mută mereu figurile minuscule, unul pe sub nasul celuilalt. Apoi actorul observă lîngă ușă niște fete. Una rîdea în hohote și nu se mai putea opri. Smoktunovski începu s-o imite. Prin mimică, el ne arătă cum se acumulează treptat rîsul fetei și cum se ajunge la punctul culminant cînd e gata-gata să explodeze. Mă uitam la el, mă uitam la fată și din nou la el : demonstrația lui Innokenti Smoktunovski era mai interesantă chiar decît rîsul veritabil al fetei.

Apoi Innokenti își aminti de vizita făcută la o clinică de psihiatrie. Era cu cîțiva ani în urmă, cînd pregătea pentru teatru rolul cneazului Mîșkin din „Idiotul". Cît ai clipi și cu o mare seriozitate, dînsul mimă în fața noastră doi psihopați, dintre care unul răspunde cu precizie întrebărilor medicului. Ochii lui sînt foarte atenți, foarte normali. Boala se manifestă într-un singur punct al comportării sale, în rest fiind un om sănătos. Smoktunovski ne înfățișa un om normal, dar acel punct ascuns al bolii îi era parcă întipărit pe față. După aceea actorul ne povesti în ce consta maladia acelui om, dar de fapt, nici nu mai era nevoie s-o facă, totul fusese expus cît se poate de limpede.

Mi-a revenit involuntar în minte o scenă petrecută acum mai bine de un an. Smoktunovski tocmai revăzuse „Hamlet" cu Laurence Olivier și agitat, adînc tulburat, alerga prin cameră, neputînd să se elibereze de starea de șoc pe care i-o provocase filmul și strigînd că el nu va juca niciodată astfel și că nu înțelege de ce mai e necesară încă o ecranizare. În cele din urmă s-a eliberat de obsesie și, în maniera lui unică, ne-a prezentat, celor trei oameni aflați în cameră, felul cum jucase Olivier. Niciodată n-am mai văzut o interpretare actoricească atît de asemănătoare. Trei sau patru ore Smoktunovski a „ars" literalmente. Îl ascultam cu respirația tăiată, neîndrăznind să ne mișcăm. Cînd a ajuns la scena duelului, m-am pomenit luat drept Laerte și nu știu dacă mă aflam într-o stare hipnotică, dar am simțit cu groază și durere cum sînt străpuns de floretă atunci cînd Hamlet a pornit la atac cu un strigăt înăbușit.

Ochii îi erau tulburi, fața teribilă, pentru el duelul era o luptă adevărată.

Îmi amintesc o discuție pe care am avut-o cu Smoktunovski în timp ce filma în „Mozart și Salieri". Pentru a-mi demonstra cît de neobișnuit este talentul, actorul mi-a zugrăvit o scenă din această mică tragedie a lui Pușkin în care dînsul îl interpreta pe Mozart. Este o scenă mută în care Mozart, după ce a făcut cîteva improvizații la clavecin pe două-trei idei muzicale ale prietenului său Salieri, se întoarce către acesta, pentru a-i cunoaște opinia. Scena e mută. Salieri stă în spatele lui, într-un fotoliu, cu chipul zguduit de emoție. Mozart, așezat pe un colț de scaun în fața clavecinului așteaptă să-i audă părerea. Pușkin n-a dat nici o indicație privitoare la felul cum trebuie interpretată această scenă. Înțelegînd cu multă finețe starea sufletească a celor doi, autorul nu-i dă lui Mozart nici o replică. Credincios sieși, poetul Pușkin suprimă observațiile pe care le-ar fi scris aici orice dramaturg. Dar Smoktunovski joacă toate observațiile nescrise de Pușkin, cu un deosebit talent al nuanțării.

Talentul e un lucru neobișnuit ! Și iată cum acesta devine uneori obișnuit. Un compozitor care asista la filmare, văzînd cum se așează Smoktunovski la clavecin a exclamat cu indignare :

— Nu așa ! Nu se poate ! E o profanare, nu se cîntă așa, doar sînt și eu muzician, compozitor !

— Dar nu sînteți Mozart — a răspuns regizorul.

Și Smoktunovski-Mozart s-a așezat la clavecin așa cum voia el.

A. Svobodin

Giuseppe de Santis:

Cum am turnat în U.R.S.S.

În urmă cu cîteva zile s-a înapoiat în Italia cunoscutul regizor Giuseppe de Santis, (autorul filmelor „Nu-i pace sub măslini" și „Roma, orele 11") care a petrecut opt luni în Uniunea Sovietică unde a turnat filmul „Mergeau spre răsărit". După cum cititorii noștri știu, această peliculă are ca subiect întîmplările prin care trec cîțiva soldați italieni trimiși de Mussolini să lupte pe frontul antisovietic, alături de „aliații" lor hitleriști

În declarațiile pe care le-a făcut ziarelor din Roma, de Santis dă o serie de interesante amănunte asupra modului cum a lucrat la filmul său. Ca actori principali el i-a avut pe Tatiana Samoilova, flancată de americanii Arthur Kennedy și Peter Falk și de italianul Andrea Cecchi Au mai participat — în roluri secundare sau ca figuranți — o sută de studenți italieni de la Universitatea din Moscova și 5 000 de ostași din Armata Sovietică.

— Am vrut să fac un film clasic, cît mai clasic cu putință, arată regizorul. **El îmbrățișează perioada dintre 1941 și 1943 și toate episoadele înfățișate sînt strict autentice, avînd deci valoarea unui documentar. Ele ilustrează starea de spirit care domnea în rîndul soldaților italieni, prost îmbrăcați, mizerabil hrăniți, aserviți naziștilor într-un război pe care îl simțeau bine că nu e al lor.**

Dacă interioarele au fost turnate la Moscova, pentru exterioare echipa a trebuit să se deplaseze în Ucraina. Pe malul Donului, regizorul, actorii și tehnicienii au avut de înfruntat geruri de minus 40°.

— Pe un astfel de frig, relatează de Santis, **Tatiana Samoilova avea de filmat o scenă în care e îmbrăcată foarte subțire și pe jumătate îngropată în zăpadă. I-am propus să-și pună măcar mănuși, dar ea a refuzat, voia ca interpretarea să fie cît mai realistă. Pînă la urmă, aproape că a degerat. De un eroism asemănător, au dat dovadă și ostașii sovietici : mulți dintre ei jucau roluri de soldați italieni și purtau, în consecință, uniformele ușoare ale acestora, în ciuda gerului cumplit.**

Întrebat ce părere are despre actorii sovietici, de Santis răspunde :

— Au o clasă extraordinară și o disciplină la care nici n-aș fi visat.

— Care e morala filmului dv. ? este întrebat în cele din urmă de Santis.

— Aceea că, peste neomenia războiului, popoarele sovietic și italian au început un dialog încă din 1942.

La arhiva cinematografică

Clădirea pe frontispiciul căreia se poate citi denumirea „Gosfilmofond" este situată într-o localitate pitorească din împrejurimile Moscovei. Aici este adăpostită bogata arhivă cinematografică a Uniunii Sovietice.

Știați că, așezată cap la cap, pelicula aflată în această filmotecă ar putea înconjura de mai multe ori globul pămîntesc pe la ecuator și că pentru a viziona toate filmele păstrate aici o viață de om este cu mult prea scurtă ?

O arhivă de filme nu este numai un simplu depozit de peliculă, ci și un important centru de cercetări de specialitate, o istorie în imagini a celei de-a șaptea arte, un mijloc prielnic de studiere „pe viu" a celor mai diferite școli, curente și tendințe manifestate de-a lungul deceniilor în domeniul celei de-a șaptea arte. În acest sens, „Gosfilmofond"-ul oferă un larg cîmp de investigație criticilor și istoriografilor, care la rîndul lor au adus o prețioasă contribuție la reconstituirea și restaurarea filmelor vechi. (În unele cazuri ei au desfășurat o muncă de veritabili paleontologi, trebuind să reconstituie, după cîteva fragmente disparate ale unor filme, numele scenariștilor, regizorilor, interpreților, și aceasta cu ajutorul comparațiilor, confruntărilor și nu rareori, al unor ipoteze ingenioase).

Fiecare film aflat în patrimoniul arhivei cinematografice are locul său rezervat, posedă un „buletin" propriu în fișierul filmotecii, precum și un dosar personal în care, alături de textul scenariului, se află articole critice, referate asupra filmului etc.

Comorile artistice ale „Gosfilmofond"-ului sînt intens valorificate. Televiziunea este, firește, unul dintre cei mai asidui solicitanți ai arhivei. Două dintre cele mai îndrăgite emisiuni ale telespectatorilor sovietici — „Filme de neuitat" și „Pagini din istoria cinematografiei sovietice și străine" sînt realizate cu ajutorul filmotecii. În cadrul acestor emisiuni au fost prezentate filme cu Charlie Chaplin, Ivan Moskvin, Greta Garbo, Mihail Jarov, Mary Pickford, Igor Ilinski...

Pe de altă parte, biroul de propagandă al „Gosfilmofond"-ului organizează anual mii de conferințe urmate de proiecții în cluburi, școli, săli de cinematograf etc.

Arhiva cinematografică primește zilnic nenumărate vizite din partea unor oameni cu cele mai diferite profesii. Un grup de arhitecți dorește de pildă să vadă un documentar despre monumentele din Samarkand. Creatorii filmului „Război și pace", au vizionat în mai multe rînduri filme despre evenimentele din perioada invaziei lui Napoleon în Rusia, despre condițiile de viață, costumele și gusturile acelei epoci.

Un șuvoi necontenit de scrisori aduce filmotecii cele mai diverse cereri : un critic italian cere să i se comunice anumite date despre istoria cinematografiei sovietice ; Institutul de cercetări în domeniul cinematografiei din R. D. Germană are nevoie de filmele lui Dziga Vertov și Al. Dovjenko ; din Franța se comandă o copie a filmului „Marseieza" conservat numai de filmoteca sovietică. Uneori se primesc și scrisori cu altfel de conținut. Doi soți dintr-un orășel îndepărtat al U.R.S.S. cer de pildă să li se trimită copia unei secvențe dintr-un film documentar, în care apare și băiețașul lor... Și, firește, nici o cerere nu rămîne fără răspuns.

Lucrările de cercetare efectuate de colaboratorii arhivei cinematografice se concretizează într-o serie de publicații speciale. Printre altele, un catalog adnotat, în trei volume, unde sînt înserate date despre toate filmele artistice realizate în U.R.S.S. din 1917. Sînt de asemenea în curs de apariție o serie de buletine cu referiri la regizorii, scenariștii, operatorii, actorii, pictorii decoratori sovietici.

Ca membru al Federației internaționale a arhivelor de filme (la care a aderat din 1957), „Gosfilmofond"-ul întreține strînse și permanente relații cu arhivele cinematografice din diferite țări, cu care procedează și la un larg schimb de filme.

IN JURUL LUMII

Ceylon — o perlă a oceanului

In momentul de față în toate colțurile pitorești insule poate fi văzută o nouă emblemă care înfățișează un bărbat alergînd cu o făclie în mînă. Este simbolul Companiei petroliere de stat din Ceylon, simbol al noului în viața și istoria poporului ceylonez.

În felul acesta s-a pus capăt — și se poate nădăjdui că pentru totdeauna — dominației monopolurilor străine în această țară. Emblemele monopolurilor occidentale „Shell" și „Caltex" vor mai fi pomenite, poate, numai în manualele școlare din care copiii ceylonezi vor putea afla că aproape 450 de ani înfloritoarea lor patrie a fost asuprită și exploatată de colonialiștii europeni.

ai, cocos, cauciuc...

ıcum șaisprezece ani deasupra Ceylonului a fost înăl- steagul național, avînd pe el imaginea unui leu aur. Poporul asuprit de veacuri a căpătat posibilita- să-și hotărască singur viitorul.

)ar lupta a continuat și după aceea. In vestul insulei ı erau baze aeriene britanice iar în est continua să ste o mare bază navală britanică : portul Trincomalee. ıtatul anglo-ceylonez „de apărare și relații externe" 'aliza independența și drepturile suverane ale insulei.

Peisaj ceylonez
Desen de **V. Trofimov**

murile cheie ale economiei continuau să fie deținute ı controlate de capitalul străin. Guvernul ceylonez era ıdus de partidul național unit, partid burghez supus nței și intereselor monopolurilor. Dar cuvîntul BERTATE fusese rostit, devenise steagul forțelor patriotice și progresiste ale poporului pentru cucerirea definitivă a independenței politice și economice. Principalul conținut al vieții din Ceylon a devenit lupta dintre poporul care scuturase jugul exploatării și colonialiștii care încercau să întoarcă înapoi roata istoriei.

Ceylonul este numit perla Oceanului Indian. Ploile tropicale oferă generos pămîntului umiditate, iar soarele ecuatorial căldura. În insulă e vară veșnică, iar noaptea și ziua își împart aproape egal între ele cele 24 de ore. Clima tropicală a creat în Ceylon condiții prielnice dezvoltării agriculturii.

Principala bogăție a țării o constituie vestitul ceai de Ceylon. Acesta ocupă locul doi după India în producția mondială de ceai. Tot anul mîini harnice culeg frunzulițe tinere de ceai, care cresc apoi din nou, foarte repede spre a răsplăti munca omului.

Pe țărmul de sud-vest al Ceylonului se întinde o pădure deasă și verde de cocotieri, care-i hrănește cu generozitate pe locuitori. Copacii dau, în afară de nuca bogată în albumine, ulei, copra, lemn și frunze pentru acoperitul colibelor. Jumătate din producția de nuci de cocos se exportă. Din trunchiurile zvelte de arbori hevea se extrage un suc lăptos de culoare albă numit latex, din care se fabrică cauciuc de calitate superioară, al treilea produs agricol de export al insulei.

Colonialiștii au transformat insula într-o anexă agrară a lor, într-o țară-seră, fără să țină seamă că în Ceylon nu se cultiva decît jumătate din cantitatea de orez necesară populației, că pescuitul primitiv nu satisfăcea necesitățile țării și că orice mărunțiș — începînd cu chibriturile și sticlele — se importa. Dar era colonialismului a luat sfîrșit. Poporul n-a vrut să trăiască după vechile rînduieli. La conducerea țării au fost aduși oameni noi. În alegerile din aprilie 1956, partidul național unit a înregistrat un eșec răsunător, iar puterea a fost preluată de partidul libertății din Ceylon, condus de Solomon Bandaranaike.

Acest partid a făgăduit oamenilor muncii o viață mai bună, consolidarea independenței naționale a țării, stabilirea de relații diplomatice cu U.R.S.S. și cu celelalte țări socialiste, promovarea unei politici de neaderare la blocuri militare, a unei politici de pace și prietenie cu toate popoarele.

În Ceylon alegerile din aprilie 1956, sînt socotite, pe bună dreptate, un moment de cotitură cînd țara a pășit pe calea unei dezvoltări într-adevăr independente. Dar reacțiunea internă și monopolurile străine nu i-au iertat lui Solomon Bandaranaike inițiativele patriotice. În septembrie 1959, un glonte vrăjmaș i-a curmat viața. Profitînd de lipsa unei unități a partidelor patriotice și de stînga din țară, în alegerile parlamentare din martie 1960 partidul național unit a preluat iarăși puterea, pentru o scurtă vreme, însă. În iulie 1960, în Ceylon s-au ținut noi alegeri, care au adus din nou la cîrma țării un guvern al partidului libertății. Sirimavo Bandaranaike, soția fostului premier, a fost aleasă prim-ministru.

Țara privește în viitor

Ce realizări a dobîndit Ceylonul de cînd și-a cucerit independența și pînă astăzi ?

În țară a sporit recolta la hectar și producția globală de orez, deși nici în momentul de față populația nu e asigurată cu cantitatea necesară hranei. A crescut, de asemenea, producția de ceai, cauciuc și nuci de cocos.

Se culege ceaiul

Aceste trei culturi reprezintă 90 la sută din exportul Ceylonului. Din 1956 pînă în 1962, volumul global al producției industriale a crescut cu 52,3 la sută, cu un spor anual de 8,7 la sută. În țară se fabrică astăzi săpun, țigări, încălțăminte, biciclete, lămpi electrice, hîrtie, zahăr și ciment. S-a extins sectorul de stat în economie.

Cu ajutorul Uniunii Sovietice se construiesc acum primele întreprinderi din industria grea : o uzină metalurgică și una de anvelope. În scurtă vreme va începe construirea unei uzine de piese metalice. De asemenea s-a planificat ridicarea unei rafinării și a unei fabrici de îngrășăminte minerale.

Statul deține astăzi monopolul asupra comerțului cu produse petroliere, opunîndu-se ferm șantajului și presiunilor exercitate de monopolurile străine. Inițiativele cu caracter progresist ale guvernului, care au drept scop consolidarea independenței naționale a țării în interesul poporului, sînt activ sprijinite de Frontul unit de stînga, creat în toamna anului 1963 de partidul comunist din Ceylon, de partidul socialist și de frontul unit popular.

În 1965 vor avea loc noi alegeri parlamentare, iar atmosfera din țară nu dă temeiuri de autoliniștire. „Pentru formarea unui guvern puternic se impune crearea unei coaliții", — și-a intitulat recent ziarul independent „Tribune" un articol publicat în cadrul unei discuții cu privire la raportul de forțe politice în Ceylon.

Autorul articolului analizează rezultatele recentelor alegeri pentru consiliile municipale și comitetele sătești. în care cel mai mare număr de voturi l-au obținut candidații reacționari ai partidului național unit. Ziarul consideră că în viitoarele alegeri parlamentare reacțiunii trebuie să i se opună unitatea forțelor patriotice, ceea ce se poate realiza printr-o „coaliție a partidelor pe baza unui program comun".

Poporul ceylonez a devenit mai activ și a dobîndit experiență. Calea de dezvoltare capitalistă este inacceptabilă pentru el. Nu întîmplător partidul național unit, partid al burgheziei și moșierilor, se îmbracă în toga „socialismului". Un număr tot mai mare de ceylonezi se pronunță pentru calea de dezvoltare necapitalistă, într-un ritm care să dea temeiuri că Ceylonul va înlătura starea de înapoiere seculară, tristă rămășită a colonialismului.

V. Iakovlev

Un oraș u mii le fețe : DAKARUL

în timpul „iernii" deasupra Ca- ılui Verde adie un vînt proas- it, răcoros. Chinuiți de arșița n octombrie, europenii îl așteap- ca pe o mană cerească. Regiu- ea are astfel un microclimat ma- n original. Dar și Dakarul este ı fenomen extrem de neobișnuit entru partea aceea a continentu- i, numită prozaic „Africa din su- ıl Saharei". Dacă arăți Dakarul ıui om care cunoaște continen- ıl negru numai din manuale e oroape sigur că-ți va răspunde : Bine, dar asta nu-i Africa". Și crul nu e de mirare. Luxul străzi- centrale, șirul nesfîrșit de ma- ni, luminile puternice ale recla- ıelor și vitrinele fastuoase ale ıagazinelor franceze nu se îm- acă deloc cu tradiționalele ima- ini despre Africa.

Și, totuși, este Africa. Și nu numai pentru că străduțele înguste și prăfuite ale Medinei [1]) îi întîmpină pe vizitatori cu un iz de fructe putrede, cu case dărăpănate în fața cărora se joacă în soare copii pe jumătate goi. Nu numai și nu atît pentru că, prin nivelul ei de dezvoltare economică și culturală, partea europeană a Dakarului are prea puține lucruri comune cu restul țării. Esențialul e că formarea și înflorirea acestui oraș sînt indisolubil legate de istoria tragică a continentului negru. În Occident se spune : „Dakarul este poarta Africii". Afirmație care trebuie înțeleasă așa : capitala Senegalului a fost într-adevăr o poartă prin care, acum cinci secole, au năvălit în casa Africii hoarde lacome de jefuitori.

...Capul Verde a fost descoperit de portughezul Diaz în 1444. După ceva mai mult de două secole Franța a primit din partea unui conducător local o mică porțiune de litoral. Lupta pentru cucerirea de avanposturi pe teritoriul Capului Verde a fost crîncenă.

Dakarul de astăzi este unul din cele mai mari porturi din Africa occidentală. La cheiurile lui ancorează în fiecare an circa 8 000 de vase, iar aeroportul său internațional are trei piste de decolare-aterizare. Orașul este un mare centru industrial și comercial care dă 95 la sută din întreaga producție industrială a Senegalului. Institutul Pasteur, un stadion, cluburi sportive și bazine, Palatul Justiției, un bloc cu 10 etaje — reședință a guvernului republicii, o universitate bine cunoscută peste hotare — toate la un loc alcătuiesc Dakarul modern.

Nu întîmplător la Dakar se desfășoară multe întîlniri internaționale. În vara anului trecut, în capitala Senegalului s-a desfășurat cu mult succes Olimpiada sportivă pan-africană ; în august, la Dakar s-au întrunit miniștrii de externe ai țărilor membre ale Organizației unității africane, create la Addis-Abeba. De altfel, e greu să găsești o zi în care la Dakar să nu aibă loc un eveniment : un seminar regional de ziariști, o conferință a miniștrilor africani pentru problemele turismului, inaugurarea vreunui nou institut, „Zile ale științei" la universitate sau vizita vreunui oaspete străin de vază. Tot acolo, în capitala Senegalului, se va desfășura între 17 decembrie 1965 și 6 ianuarie 1966 cel dintîi Festival al artei africane din istoria continentului negru.

...Spre seară, cînd arșița din timpul zilei se mai potolește, e plăcut să hoinărești prin oraș. Spectacolul străzii e cît se poate de interesant. Pe porțile unei școli de misionari iese un grup de copii gălăgioși. În cafenelele sub cerul liber, asaltate de o mulțime de cerșetori, lustragii și vînzători de obiecte de artizanat, beau bere marinari de pe un contratorpilor francez...

Dar, la drept vorbind, e greu de descris chipul atît de divers al orașului, dat fiind că procesele sociale și politice care au loc în Senegal, ca și în întreaga Africă, de altfel, sînt extrem de complexe și contradictorii.

— Independența este un kalebas [2]) gol care trebuie umplut — a declarat președintele Senghor.

Va veni și ziua cînd în frumosul oraș care domină Capul Verde va pulsa o viață nouă, viața pentru care luptă popoarele de pe continentul negru.

A. Kovaliov

[1]) Medina — cartierul african al Dakarului.

[2]) Kalebas — vas confecționat din dovleac uscat.

UMOR

Un muzeu original

Pe Kapa Tolokonţeva am cunoscut-o într-un oraş unde treburile mă aduseseră pentru cîteva zile. Kapa are optsprezece ani. Studiază puţin, lucrează puţin, locuieşte la părinţi şi vădeşte o pasiune exagerată şi foarte originală pentru cinema...

În camera Kapei, într-un scrin vechi, pe o etajeră, în dulap, în rafturi sau pur şi simplu agăţate pe pereţi se află piesele unui muzeu cinematografic sui-generis (să nu vă surprindă, dar e într-adevăr vorba despre un muzeu).

Şi iată-mă în vizită la acest „muzeu", în timp ce Kapa îmi dă explicaţii cu tonul unui ghid experimentat, netezindu-şi mereu buclele rebele.

— Pe pereţi sînt portretele vedetelor mele preferate, în roluri sau în viaţa de toate zilele. Le recunoaşteţi desigur şi dumneavoastră, le-aţi întîlnit probabil la Moscova... Deasupra patului sînt fotografii cu autografe.

— Dar cum ai reuşit să strîngi o asemenea recoltă de autografe ?

— O, cît se poate de simplu. Cînd în oraşul nostru vine un actor de cinema, pentru o zi sau chiar şi numai pentru o oră fac totul ca să obţin un autograf de la el. Vedeţi fotografia aceea din colţ ? E Pavel Kadocinikov, din profil. Ştiţi unde mi-a dat autograful ? În faţa băii publice. Ţin minte ca acum : venea grăbit, ducînd o mică valiză. Cînd a ajuns în dreptul intrării, l-am atacat. Fireşte, eram înarmată cu un stilou şi cu fotografia lui. A semnat cît ai clipi. Numai că a fost cam surprins, văzîndu-mă atît de expeditivă.

— Ca să vezi ! Dar acolo sus, aproape de tavan cine e ?

— Cum, nu-l recunoaşteţi ? E doar Igor Ilinski. Cel mai aspru dintre artişti. Nu vorbeşte cu nimeni, nici măcar nu surîde. Cînd sună sau bate cineva la uşă, nu deschide. Dar eu tot l-am făcut să-mi dea un autograf. L-am pîndit cînd s-a dus la poştă. Tocmai înmînase funcţionarei o scrisoare recomandată, cînd am apărut. A scrîşnit din dinţi, dar n-a avut încotro şi mi-a dat autograful. Iar în fotografia cealaltă ştiţi cine e ? Tamara Makarova. Îi copiez întotdeauna rochiile şi bluzele... Ştiam că se află la hotel şi ca să ajung la dînsa am spus că sînt manichiuristă. Aşa m-am prezentat apoi şi actriţei. M-am apucat chiar să-i tai unghiile. Numai că lucram destul de stîngaci, şi pînă la urmă a trebuit să-i mărturisesc adevărul. S-a grăbit să-mi dea fotografia cu autograf... vedeţi, într-un colţ e şi o mică pată de sînge — mărturia experienţei mele de manichiuristă.

— Ai iniţiativă, Kapa !

— Cred şi eu. Dar am făcut lucruri şi mai de necrezut ca să capăt un suvenir de la o vedetă...

Kapa deschide sertarul de sus al scrinului şi scoate de acolo fel de fel de obiecte, însoţindu-le cu explicaţii :

— Scrisoarea asta e de la Alla Larionova. E drept, mi-a scris ca să mă roage să n-o mai plictisesc cu întrebări interminabile.

— Şi o plictiseai chiar ?

— Exagerează. I-am scris doar vreo cincisprezece scrisori. E drept, la început mi-a răspuns. Dar pe urmă... Ce să mai vorbim, de ciudă am rupt toate scrisorile, nu ştiu prin ce minune a scăpat una singură... Ăsta-i un toc de pantof.

— Al vreunei actriţe ?

— Nu, e al meu. Dar stai, cînd mi s-a rupt ? A, da, cînd m-am furişat, printr-un şantier, în curtea hotelului „Volga" ca să capăt un suvenir de la Mihail Kuznetov.

— Şi l-ai obţinut ?

— Fireşte ! Uite-l : o bucată de cravată.

— Cum aşa ?

— Foarte simplu. Am tăiat-o fără să observe, în timp ce vorbeam cu el pe coridor. Nu mă lăsa să intru în cameră şi nu voia să-mi dea nimic ca amintire. Atunci... i-am tăiat cravata.

— Bine, dar i-ai stricat bunătate de cravată.

— Da' de unde. Am tăiat din capătul mai îngust. Cînd o înnoadă la gît nu se observă deloc. Dincoace e o sticlă de parfum „Hellada". Am găsit-o în camera de hotel unde a locuit Margarita Volodina, ştiţi, interpreta din „Tragedia optimistă". Nimic de zis, e o actriţă talentată dar n-are nici un pic de curaj... Închipuiţi-vă că a înlemnit de spaimă cînd m-a zărit în toiul nopţii la fereastra ei...

— Dar cum ai ajuns acolo ? Locuia la parter ?

— Ce parter ? La etajul al doilea. M-am cătărat pe un burlan, am mers apoi vreo douăzeci de metri pe cornişă, pînă în dreptul ferestrei deschise, mi-am vîrît capul pe fereastră şi am întrebat-o politicos : „Pot să intru ?"

— Şi ?

— Ce să vezi, s-a pornit să ţipe ca din gură de şarpe, dînd într-una din mîini... Atunci, m-am apropiat de fereastra vecină şi m-am strecurat înăuntru. Acolo locuia un tovarăş venit în deplasare. Ăsta chiar că a vrut să cheme miliţia... În săculeţul de alături păstrez nişte bucle de păr. De la Marina Ladînina şi Liubov Orlova... Într-o zi, fratele meu a scotocit prin sertar şi le-a amestecat, aşa că acum le păstrez laolaltă... Asta e o talpă de cauciuc de-a lui Boris Andreev. Vă uitaţi la măsură. Da, e un uriaş.... Ilia Muromeţ... Aici sînt bigudiuri folosite de Liudmila Ţelikovskaia. Dincoace este...

Nu mai pot rezista, aşa încît o las pe Kapa să-şi admire singură obiectele muzeului. În loc de rămas bun îi spun că mi se pare cam ciudată pasiunea ei pentru cinematografie. Dar mă tem că nu înţelege nimic. Încearcă să mă cheme înapoi, strigîndu-mi :

— Unde te duci ? Mai am atîtea să-ţi arăt ! Un nasture de la Vladimir Drujnikov, o ţigară de la Viaceslav Tihonov, sticle goale de coniac de la...

Viktor Ardov

S-au pus în vînzare biletele Nu lipsiţi de la acest important concurs

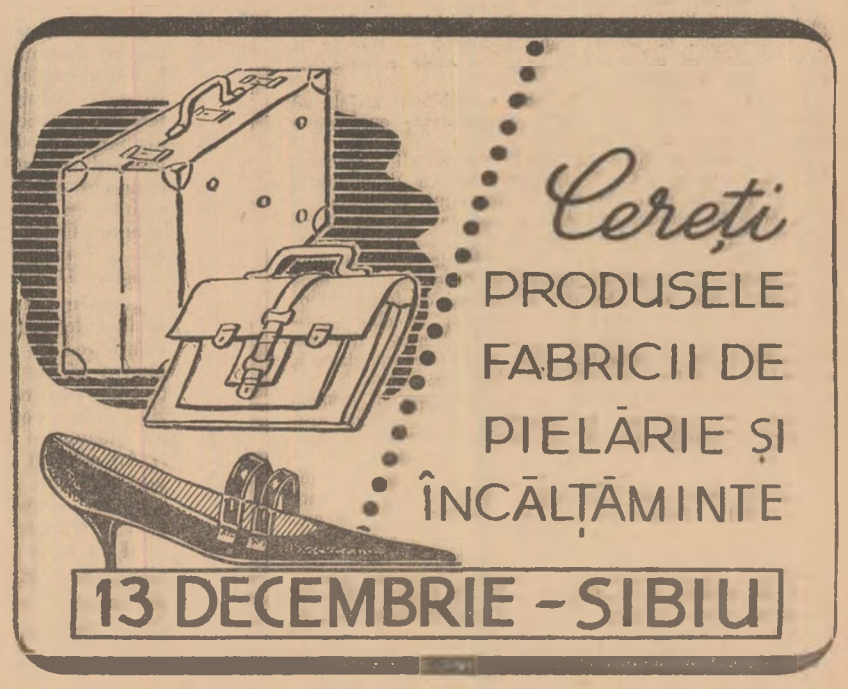

Cooperativa IGIENA

Sediul Central. Bucureşti
Str.Băcani nr. 2
telefon 13 44 56

Execută prin unităţile sale din întreg cuprinsul oraşului Bucureşti, cu personal de înaltă calificare profesională :

- Coafuri moderne pentru femei
- Cosmetică
- Vopsitul părului în toate nuanţele
- Ondulaţiuni permanente naturale reci şi în ulei
- Manicure
- Pedicure
- Sampoon
- Frecţii
- Masaje faciale
- Spălatul capului
- Tunsori moderne pentru bărbaţi

Saloane speciale de frizerie şi coafură

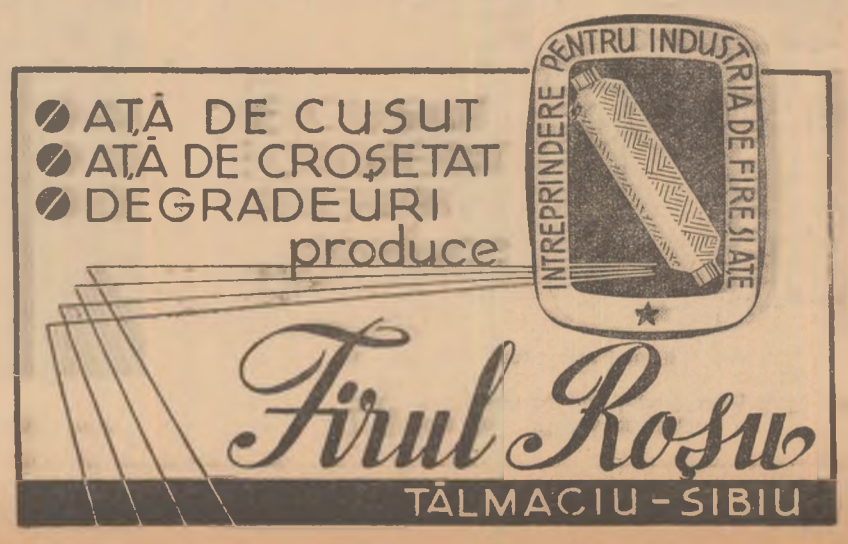

Teatru... fără scenă

Revista „Ogoniok" are o rubrică permanentă intitulată: „Teatru de miniaturi", în cadrul căreia actori sovietici şi străini prezintă într-o suită de fotografii mici scenete. Interpretul ultimei scenete, apărută în numărul 6/1964 al revistei, este popularul nostru actor Ion Lucian.

Publicînd-o, însă, fără explicaţiile de rigoare, „Ogoniok" a iniţiat un concurs pentru cititorii săi iubitori de miniaturi satirice care sînt invitaţi ca, inspirîndu-se din fotografii, să scrie o mică povestire umoristică.

Ion Lucian nu este de altfel la prima lui colaborare cu revista sovietică. Dar mai bine să-i dăm chiar lui cuvîntul.

Relaţiile mele prieteneşti cu redacţia „Ogoniok"-ului au început cu prilejul turneului întreprins în U.R.S.S. în 1961, cînd mi-a apărut în revistă şi prima schiţă umoristică „Prietenul meu Vania".

Cu ocazia unei vizite făcute la clubul revistei am avut plăcuta surpriză de a-mi vedea portretul pus alături de Raikin, Marcel Marceau şi Zavatta. Măgulitoare şi stimulatoare tovărăşie!

Căldura cu care am fost primit printre colaboratorii revistei „Ogoniok" m-a stimulat şi rînd pe rînd am publicat schiţe, montaje satirice, caricaturi. De aceea am răspuns cu bucurie invitaţiei simpaticului Evgheni Veltistov, redactorul rubricei de satiră şi umor, cu prilejul turneului făcut de curînd cu Teatrul de Comedie. În camera de hotel, cu ajutorul unei măşti, al unui birou şi al unui virtuoz reporter-fotograf s-a născut acest montaj satiric.

Acum am în faţa ochilor spirituala legitimaţie ce mi-a fost oferită de „Ogoniok" şi pe care scrie printre altele:

„Această legitimaţie valabilă pe întregul nostru sistem solar îl obligă pe tov. I. Lucian să fie în primele rînduri ale vieţii, să zîmbească copiilor, să se încrunte la birocraţi, să nu treacă nepăsător pe lîngă fenomenele vieţii şi să nu fotografieze fără fantezie!"

Ceea ce mă şi străduiesc să fac.

Ion Lucian

Două dintre fotografiile publicate de revista „Ogoniok"

Congresul vrăjitoarelor

Dacă cineva v-ar spune că a văzut-o pe Baba-Cloanţa l-aţi privi bănuitor. Dar nu vă pripiţi! Baba-Cloanţa — şi nu una, ci un detaşament întreg — trăieşte şi înfloreşte şi, ca orice celebritate din zilele noastre, dă interviuri şi autografe.

Revista vest-germană „Revue" a publicat astfel un interviu amănunţit cu „şefa" vrăjitoarelor engleze, o anume doamnă Sibyl Leak.

Făcînd o incursiune în istoria dezvoltării „serviciului" vrăjitoarelor de pe insulele britanice şi amintind că în 1722 o reprezentantă a neamului vrăjitoresc a fost arsă în public, revista a constatat bucuroasă că acum vrăjitoarele o duc bine în Anglia: „Ele sînt cetăţene onorabile, respectate. Vrăjitoarele engleze s-au modernizat, au chiar un departament de relaţii externe excelent organizat". Discuţii creatoare, conferinţe teoretice, ridicarea calificării vrăjitoarelor şi chiar congrese au loc în pitoreasca localitate Burley, din sudul comitatului Hampshire. Tot acolo se organizează, probabil, şi antrenamentele de zbor pe mătură!

Dat fiind că vrăjitoarele „merg" în pas cu vremea, sistemul de organizare şi programul asociaţiei lor trebuie să răspundă, în intenţia organizatoarelor, cerinţelor moderne. Doamna Leak, numită de admiratorii ei vrăjitoarea nr. 1 a Angliei, a formulat de aceea principiile de bază ale magicienelor din secolul 20, care sună astfel: „Programul asociaţiei vrăjitoarelor din Anglia cuprinde trei puncte. În primul rînd o vastă muncă de lămurire în sînul populaţiei pentru reabilitarea reputaţiei vrăjitoarelor. În al doilea rînd înfiinţarea unei universităţi a vrăjitoarelor. În al treilea rînd organizarea unui Congres mondial al vrăjitoarelor, care să aibă loc în Anglia".

În încheierea interviului, Sibyl Leak a făcut o declaraţie „senzaţională", arătînd că vrăjitoarele engleze rămîn totuşi cu mult în urma duhurilor rele care înfloresc în momentul de faţă pe Rin. Ea a adăugat că în Germania occidentală există cel mai mare număr de vrăjitoare pe cap de locuitor şi că acolo trăiesc cele mai proeminente figuri de vrăjitoare din lume.

Se pretinde că doamna Leak e în toate minţile.

A. Serenkov

De cînd există ani bisecţi

Multă vreme nu s-a ştiut cine a inventat sistemul anilor bisecţi. Enigma a fost dezlegată abia acum 98 de ani. În delta Nilului, printre ruinele unui templu străvechi, a fost găsită o placă acoperită cu hieroglife şi inscripţii greceşti. În ştiinţă acest document e cunoscut ca Decretul din Canope. S-a stabilit cu precizie că el a fost dat de faraonul Everget, din dinastia Ptolomeică, la 7 martie anul 238 înaintea erei noastre. Decretul spune:

„Pentru ca anotimpurile să se urmeze întotdeauna aşa cum se cuvine după orînduirea de azi a lumii şi să nu care cumva să se întîmple ca unele sărbători ale noastre menite să vină vara, să vină iarna, pentru că la fiecare patru ani steaua (se avea în vedere Sirius — N. A.) o ia cu o zi înainte, şi pentru ca alte sărbători menite să vină iarna să nu vină în viitor vara cum s-a întîmplat şi cum se va mai întîmpla dacă anul va avea şi de aci înainte 360 de zile şi cinci zile care se adaugă la ele, se hotărăşte ca de azi încolo la fiecare patru ani să se sărbătorească sărbătoarea zeilor lui Everget după cele cinci zile adăugate şi înaintea anului nou, pentru ca tot omul să ştie că vechile neajunsuri în numărătoarea anotimpurilor şi a anilor sînt fericit înlăturate de regele Everget".

De acest prim proiect al sistemului anilor bisecţi este legată o curiozitate istorică. În Egipt sistemul n-a prins, dar a fost adoptat de romani sub domnia lui Iulius Cezar. Tot romanii l-au impus mai tîrziu, în timpul împăratului August, şi în Egipt.

Calendarul nostru modern, de care se folosesc aproape toate ţările, este legat într-o mare măsură de cel vechi egiptean şi roman.

Cu trei-patru mii de ani înaintea erei noastre astronomii egipteni au observat că revărsarea Nilului avea loc curînd după prima ivire a lui Sirius în zorii dimineţii. Aşa a fost stabilită durata anului solar — 365 de zile.

Calendarul vechilor romani cuprindea iniţial zece luni; un an simplu avea numai 304 zile. Dar după aprecierea marelui preot se adăuga uneori şi o a unsprezecea lună, în chip foarte ciudat — nu după sau între celelalte, ci la mijlocul unei alte luni.

Mai tîrziu s-au adăugat permanent două luni: ianuarie cu 29 de zile şi februarie cu 28 de zile. Perioada de patru ani era alcătuită astfel din doi ani a cîte 355 de zile, un an cu 375 de zile şi unul cu 376 de zile.

Sub această formă calendarul a existat pînă în anul 708 de la întemeierea Romei (anul 46 înaintea erei noastre), adică pînă cînd din ordinul lui Iulius Cezar a fost introdus calendarul de origină egipteană cu anumite modificări. De exemplu: Cezar a mutat începutul anului din martie în ianuarie.

În ce priveşte ziua în plus din anii bisecţi, romanii „o ascundeau" în mijlocul lunii: în februarie erau două zile de 6. Această zi suplimentară se numea bissectus iar anul cu 366 de zile bissectilis, de unde şi denumirea de bisect.

G. Remizov
Membru al Societăţii de Geografie a U.R.S.S.

Aveţi fantezie?

Priviţi atent desenele graficienilor V. Vaksman şi V. Serebrianski şi găsiţi pentru fiecare o zicală potrivită. Oricum, puteţi să vă verificaţi răspunsurile în josul paginii.

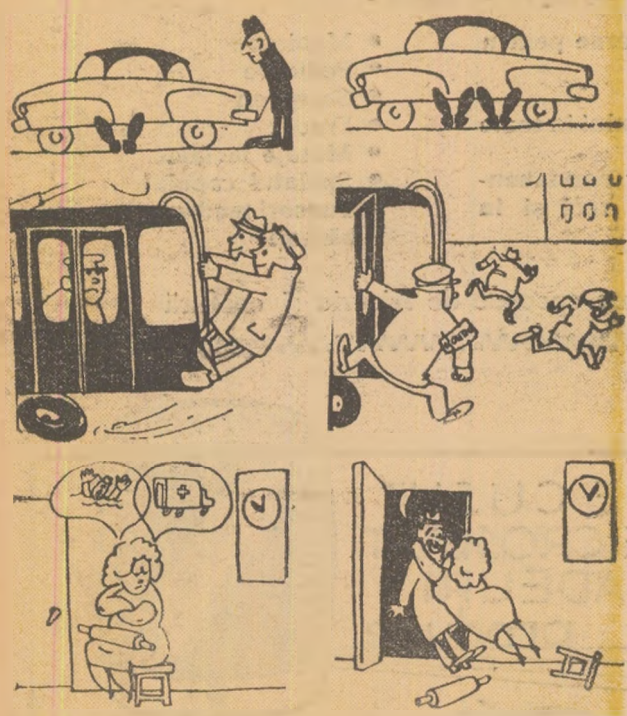

1. Unde-s doi, puterea creşte.
2. Cine fuge după doi iepuri nu prinde nici unul.
3. Mai bine mai tîrziu decît niciodată.

Alo, circul? Am un număr cu o maimuţă vorbitoare

Insula pisicilor fără coadă

Degeaba aţi căuta pe hartă o insulă cu numele acesta. Nu v-ar putea ajuta nici dicţionarele şi enciclopediile. Dimpotrivă, în ele scrie negru pe alb că semnul distinctiv al neamului pisicesc este coada.

Şi totuşi, există o insulă unde toate pisicile sînt lipsite de această podoabă dorsală. E vorba de insula Man, pierdută în marea Irlandei. De fapt, şi acolo pisicile au un mic ghemotoc de păr, dar e o prezenţă pur formală, care nu poate fi numită coadă şi nu suportă comparaţii cu ceea ce înţelegem în mod obişnuit prin această noţiune.

Nu numai lipsa cozii, ci şi dimensiunile corpului le deosebesc pe pisicile din insula Man de suratele lor de pe continent. Ele sînt mai mici, au blana mai deasă şi mai mătăsoasă. Picioarele din spate sînt mai lungi decît cele din faţă, de aceea mersul lor nu e deloc pisicesc: ai impresia că sînt gata să ţopăie ca iepurii de casă.

Istoria apariţiei acestei rase de pisici pe insulă a rămas pînă azi o enigmă, deoarece nu le mai întîlnim în alt punct al Europei. O legendă care circulă pe insula Man povesteşte că ciudatele pisici au fost aduse acolo de o navă spaniolă care căuta un refugiu după înfrîngerea „Invincibilei Armade". Specialiştii sînt de părere că iniţial această originală rasă de pisici s-a născut în Japonia sau în altă ţară orientală.

În ultimul timp pisicile fără coadă au devenit o raritate chiar şi pe insula Man. Insula este vizitată anual de peste jumătate de milion de turişti şi toţi vor să ducă acasă cîte un exemplar din aceste ciudate animale. De aceea s-au luat severe măsuri de protecţie şi s-a proiectat crearea unei rezervaţii de pisici.

D. Sergheev

40 460 REDACŢIA: Bucureşti. Piaţa „Scînteii" Tel. 17.60.10. Abonamentele se fac la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.
Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.